

ЕДУАРД ПЕТИШКА БИРЛИБАН

Превод от чешки: Григор Ленков, 1965

chitanka.info

*Изданието се посвещава на нашия внук, малкия Григор.
С много обич и надежда.*

Цвета Ленкова

Бирлибан, Бирлибан. Какво ли е пък това име? Може би ще чуем приказка за някой вълшебник? Или за принц Бирлибан? Или това ще е някаква магическа дума? Не и не. Няма да се занимаваме с магьосничество. Бирлибан е едно малко момченце. Малко момченце ли? Ами защо тогава не се нарича Павел, Петржик, Витек, Томаш, Владик, Веноушек, Арношек, Мартин, Дада или, да речем — Станда? Така или другояче могат да се наричат малките момченца, но Бирлибан?! Не, за едно момченце това е много странно и чудновато име. Да, но Бирлибан преживя такива чудни приключения, каквито не е сънувал нито Павел, нито Петржик, Витек, Томаш, Владик, Веноушек, Арношек, Мартин, Дада, та дори и Станда. Такива чудни приключения можеха да се случат само на Бирлибан. И тъй започваме нашия разказ за Бирлибан.

КАК БИРЛИБАН СЕ СЪБУДИ

Беше утрин и небето бе покрито с облачета, мънички и къдрави като агънца, а под небето с агънцата имаше къща с градина. Слънцето се показа иззад едно облаче и надникна през отворения прозорец в къщата. Котаракът Мацек се протягаше на стола и си ближеше лапите. Мацек никога не забравяше да се умие сутрин.

— Мяу, добро утро, слънчице — поздрави той слънцето и скочи на прозореца.

— Добро утро — изскърца старият скрин.

— Бим, бим, бим... — удари осем пъти часовникът на стената.

Беше осем часа.

Беше осем часа, а Бирлибан още спеше. Лежеше си в креватчето заедно с плюшеното зайче Янечек. Янечек имаше дълги уши и приличаше на истински заек. Янечек трябваше да спи с Бирлибан, защото иначе Бирлибан нямаше да заспи. Случваше се понякога насън Бирлибан да легне върху зайчето и здравата да го притисне. Но Янечек мълчеше — нито викаше, нито плачеше. От това се вижда, че Янечек е добро зайче. Не като някои зайчета от кукления театър, дето обичат много да крещят, пък сами не знаят защо. Бирлибановият Янечек си мълчеше, дори Бирлибан да легнеше върху него. И тъй Янечек подаде глава изпод юргана, едното му ушенце прегънато, другото щръкнало. Прегънатото ушенце още дремеше, а с щръкналото зайчето поздрави слънцето:

— Добро утро.

А Бирлибан спеше.

Татко му отдавна беше отишъл на работа, майка му се беше върнала от пазар, птиците в градината подхващаха стотната си песен, а Бирлибан спеше.

Котаракът Мацек скочи от прозореца в градината, в стаята беше тихо, само часовникът тиктакаше: ста-вай, ста-вай. В този миг някаква лястовица, която хвърчеше около къщата, обърка пътя и влетя през отворения прозорец вътре. Но така се изплаши, че зацвърча ужасена и

— фър-р! — изхвърча обратно през прозореца. Лястовицата събуди Бирлибан. Той потърка очи и се огледа.

Янечек лежеше до него.

— Янечек, стига си спал — разтърси Бирлибан плюшеното зайче.

Мама отвори вратата.

— Добро утро, сине, ставай!

И веднага изтича в кухнята, където нещо засъска на печката.

На Бирлибан му се искаше да стане, но вместо да направи това, въздъхна. Нали като стане, ще трябва да се облича, като се облече, ще трябва да се обува, а като се обуе, ще трябва да се мие, а като се умие, ще трябва и зъбите си да мие, а като си измие зъбите, ще трябва и да се среши. „Охо-о! Толкова работа, и то от сутринта“ — помисли си Бирлибан, остана да се излежава и не послуша майка си.

— Янечек — каза той на зайчето, — стани, облечи се, умий се и не забравяй да си срешиш ушите.

А Янечек — нищо, лежи си и не мърда. Бирлибан страшно се ядоса на Янечек и го хвърли от леглото.

— Така ти се пада, като не слушаш — каза Бирлибан. Но сам остана в леглото.

— По-скоро, по-скоро — обади се майка му, — досега да си станал.

Бирлибан се намръщи и бавно, като едва се помръдваше, стана и още по-бавно започна да се облича. „Колко лошо е наредено — мислеше си той. — Да можех да заповядвам на дрехите сами да се обличат, а пък на обувките сами да се обуват и завързват, къде по-весело щеше да бъде сутрин! А сега?“

И Бирлибан тръгна да се умие в банята. Доста вода разля на пода, но лицето му остана почти сухо. Зъбите трябва сами да си се мият, косите сами да си се решат — мърмореше си той. Колко похубаво щеше да бъде, пък и за игра щеше да има повечко време!

КАК БИРЛИБАН СИ ПОДРЕДИ ИГРАЧКИТЕ

Бирлибан закусваше. Изпи млякото, но кифлата дори не погледна.

— Защо не ядеш? — попита го майка му.

— Ще си поиграя малко и после ще изям кифлата — каза Бирлибан. А си мислеше: „Ще отида да си играя, мама ще забрави за кифлата и аз няма да я ям. За кифлата има време. Кифлата не е шоколад. Шоколадът и бонбоните трябва да се ядат веднага, но кифлата може и да почака. Ще почака и ще стане корава, а корави кифли никой не яде. От коравата кифла мама ще направи кнедли — и край на Бирлибановите грижи“.

— Чакай — каза майка му, — къде си хукнал? Първо си подреди играчките, които вчера разхвърли. Виж тази купчина. Нареди си хубаво кубчетата и строителницата, прибери топката, гумените палячовци и книжките.

— А не може ли после да подреда? — въздъхна Бирлибан.

— После? — учуди се майка му. — Така каза вчера. Значи днес е после. Хайде, започвай.

Бирлибан страшно се разсърди, но седна пред чекмеджето с играчките. Хич не му се подреждаше. Притегли зайчето Янечек към разхвърляните кубчета и му прошепна:

— Подреждай, Янечек, ако искаш да сме приятели.

Янечек се преметна в кутията с кубчетата, само ушите му щръкнаха оттам.

— Подреждай! — плесна го Бирлибан през ушите и въздъхна. — Такъв мързеливец не съм виждал!

Майката избърса брашнените си ръце:

— Забравих да се отбия в пощата — каза тя. — Докато се върна, всичко да е на мястото си.

Едва дочакал майка си да излезе от кухнята, Бирлибан натъпка безразборно всички играчки и книжки в чекмеджето. Поне да беше подравнил или сгънал нещо. А когато чекмеджето отказа да се затвори,

той така силно натисна с юмрук нещата в него, че изпомачка ъглите на книгите и строши едното колело на камиончето си. Най-после затвори чекмеджето и вдигна Янечек от пода.

— Защо не подреди? — попита го той. — Чакай да ти кажа аз сега. — И като сграбчи Янечек за ушите, взе яростно да ги дърпа.

Ха, каква стана тя! Едното ухо хич и не помръдна, но другото — другото се изложи. Другото ухо остана в Бирлибановите ръце. Янечковата глава остана само с едно ушенце.

— Видя ли сега — разгневи се Бирлибан на зайчето. — Така ти се пада, като не слушаш.

Янечек мълчеше, нито викаше, нито плачеше. Бирлибан стискаше в шепата откъснатото ухо и не знаеше какво да го прави. Докато се чудеше и маеше така, в антрето се чуха стъпки. Майка му се връщаше. Бирлибан не искаше тя да разбере за Янечек. Затова мушна Янечковата глава в джоба си, а откъснатото ухо запрати навън през прозореца. После лесно ще го намери и ще го залепи на заешката глава.

Майката погледна към чекмеджето и се зарадва. Чекмеджето е затворено и по пода не се валят никакви играчки. Тя кимна с глава и се усмихна:

— Всичко ли си прибрал и подредил хубаво?

— Да — отговори Бирлибан и се поизчерви малко, понеже не казваше истината. Сам си знаеше как бе нахвърлял и натъпкал играчките в чекмеджето.

— Ти си добро момче — похвали го майка му и му даде бонбон, голя-а-ам и жълт като лимон и сладък като мед.

Бирлибан го изяде и отиде в градината да си играе.

КАК БИРЛИБАН СИ ИГРА

В градината, зад храста френско грозде, Бирлибан извади от джоба си Янечек и го разгледа отново. Янечек имаше само едно ушенце. На мястото на другото в главата му зееше грозна дупка. „Да ще от тази дупка да му израсте ново ушенце — помисли си Бирлибан. — Може би ушите растат като цветята.“ Погледна пукнатината в Янечковата глава и забеляза на дъното ѝ нещо бяло.

— Струва ми се, Янечек — каза Бирлибан, — че корените на твоето ушенце си стоят. Може би ще ти израсте ново ушенце. Вчера Мацек събори саксията от полицата и пречупи цветето. На мама ѝ беше жал за него, но татко каза: „Не се ядосвай, в саксията има корени, цветето ще израсте отново. Ти го поливай само“.

„Чакай — помисли си Бирлибан, — как не се сетих.“ Отиде за каничката, напълни я с вода от кладенеца и се върна зад френското грозде. Поля хубаво дупката в Янечковата глава и го остави да лежи в тревата. Почака малко дали от дупката няма да поникне новото ушенце, но чакането скоро му омръзна.

— Ти стой тук — заповяда той на Янечек, — пък аз ще отида да се полюлея на ябълката. Щом ти израсте ушенцето, викни ме.

И Бирлибан отиде да се люлее на ябълката. Най-напред се огледа предпазливо дали майка му не стои на прозореца. Да, да — точно майка му! Ако тя го видеше, щеше да му забрани да се люлее на ябълката. „Бягай от там, ще счупиш клона!“ — щеше да му се скара тя. Затова Бирлибан гледаше към прозореца. Но майка му навярно разтребваше в стаята. Защото пееше и песента ѝ слабо достигаше дотук. Ако пееше в кухнята, щеше да се чува по-добре.

Бирлибан се затича към ябълката. Тя беше голяма и стара и ябълките по клоните ѝ бяха започнали да жълтеят и узряват. Големият клон отдолу така се беше превил под тежестта им, че почти докосваше тревата. Този клон беше Бирлибановата люлка. Като увисне на него с двете си ръце, отблъсне се от земята и свие крака, той можеше да се люлее колкото си иска. Бирлибан обичаше да се люлее. Докато по

клона нямаше толкова плодове, докато ябълката цъфтеше, той трябваше да протегне ръце над главата си и да подскочи. Сега, когато клонът беше натоварен с цял кош ябълки, нямаше защо да подскача.

— Раз-два-три... — бърбеше Бирлибан, сякаш се учеше да брой. На „три“ той вече се хвана за клона, отскочи, сви крака и люш-люш, люлееше се и се радваше, че може хубаво да се люлее.

Ябълката цяла се тресеше, шумолеше с всичките си листа и изведнъж — прас! — клонът изпраця и Бирлибан се търкулна с откъртения клон в ръце на земята. Бързо скочи на крака, настъпи една ябълка и тя хрупна под него. Охо! Беше изпоронил сума ябълки, а сега и клонът им правеше компания в тревата. Край, свърши се вече с люлеенето. Върху кората на ябълката се белееше голяма рана. Бирлибан погледна към къщи. Майка му си пееше в задната стая. Сигурно нищо не е чула. Много добре. Татко му ще се върне едва вечерта и надали ще забележи откъртения клон. Дано само майка му не си намери работа към градинския плет, където е ябълката.

— Мяу — измяука котаракът Мацек на плета.

— Какво мяукаш! — каза Бирлибан. — Смейш ми се, а?

— Мяу — отвърна Мацек.

Слънцето светеше и котаракът се радваше, че слънцето грее. Затова мяукна още веднъж: „Мяу“.

— Какво току мяукаш! — разсърди се Бирлибан.

Наведе се, взе камък от пътеката и го запрати по котарака. Така го перна по крака, че котаракът се изтърси от плета на улицата и с жалостиво мяукане се затътри към съседната градина.

— Така ти се пада, като мяукаш — подвикна Бирлибан подире му и побърза да се отдалечи от ябълката. Иначе майка му можеше да го забележи край нея.

Повъртя се малко из градината, но не намери с какво да се заиграе. Затова се прибра къщи.

— Мамо, какво да правя? С какво да си играя? — замънка той.

— Да не си останал без играчки случайно? — поклати глава майка му. — Реди си кубчета.

„Не е лошо да си поиграя с кубчетата“ — помисли си Бирлибан, но в същия миг се отказа от това намерение. Спомни си какъв безпорядък цари в чекмеджето. Дума да не става. Не бива да отваря чекмеджето пред майка си.

— Не искам с кубчетата — каза Бирлибан.

— Тогава си разглеждай книжки — посъветва го майка му.

— Книжки? — размишляваше Бирлибан.

Той обичаше да разглежда книжки. Особено му харесваше една. В нея имаше цветни картинки от приказките. Глупавият Хонза, непослушните козлета, трите вълшебни кучета и горското кладенче, пред което седеше една жабка. Сега обаче Бирлибан се отказа и от книжките.

— Знам всички картинки — пристъпваше той от крак на крак.

— Добре, щом не ти се играе, помогни ми малко — каза майка му. — Вземи метлата и върви да пометеш тротоара пред къщи. Днес ни докараха въглища и остана чернилка по плочника. Помети хубаво и гледай да не се изцапаш.

— Не искам — опъна се Бирлибан.

— Ни дума повече — отсече майка му. — Метлата е на двора, тръгвай.

Бирлибан се намръщи, отиде на двора, взе метлата и я потегли след себе си като шейна. Отвори портичката и излезе на тротоара. Въглищният прах беше малко, толкова малко, че не си заслужаваше да се говори за него. „Защо да го мета, като е толкова малко?“ — мислеше си Бирлибан и опря метлата на стълба.

Пред къщи растеше липа, а под липата имаше мъничка пейка. Бирлибан седна на пейката и се загледа в тротоара. „Защо трябва да се метат тротоарите — говореше си той. — Мете ли някой пътечките в гората? Мама иска навсякъде да има ред. А защо иска да има ред? Който иска да има ред, трябва непрекъснато да се грижи за реда — да мете, да чисти и все да си намира работа. А безпорядъкът не иска никакви грижи, сам се прави и не ти струва никакви усилия.“

Бирлибан се завъртя на пейката — я, пейката се люлее. Бирлибан стана и пак седна. Вярно, пейката се люлееше. Седалката беше от тъничка дъсчица. Пейката се люлееше като люлка. Но е по-хубава от ябълковия клон. Там трябва да се държиш, а тук можеш дори да седнеш. Люш-люш, люш-люш. Пейката се огъва и люлее. „Ха, ами ако стъпя върху пейката и почна да подскачам, мамичко, тогава да видиш каква люлка става“ — мислеше си Бирлибан. Едва си помисли това и вече стоеше отгоре на пейката, подскачаше върху ѝ и се люлееше. Пейката весело поскърцваше. Люш, люш, люш. Скръцна още веднъж,

нещо в нея запука и дъската изпраця. Бирлибан тупна на земята. Повдигна счупените половини на дъската една към друга. Те се закрепиха и пейката изглеждаше съвсем като здрава. Само да не седне някой. Тогава ще загазим.

Бирлибан взе метлата и разпръсна въглищния прах по тротоара. Не стана както трябва, но затова пък беше свършил.

Затвори портичката и помъкна метлата в двора.

— Измете ли вече? — посрещна го радостно майка му.

Бирлибан кимна с глава и побягна към градината, да не би майка му да му намери някоя друга работа.

КАК БИРЛИБАН ОБЯДВА

— Всичко ли трябва да изям? — попита Бирлибан майка си. Пред него димеше пълна чиния с грис каша.

— Яж де — каза майка му, — ти не си започнал още.

„Как да не съм започнал — мислеше си Бирлибан. — Вече изядох три пълни лъжици.“

— Мамо, много ми е тежка тази лъжица.

— Чудна работа — каза майката, — тази е същата лъжица, с която вчера яде торта. Но вчера не ти беше тежка, нали?

„Вярно, вчера не ми беше тежка“ — каза си Бирлибан. После се замисли и почна да оглежда лъжицата. Защо не правят лъжиците от захар или шоколад? Както си облизваш кашата от такава лъжица, ще си гризваш и от шоколада — и край на лъжицата. А после с какво ще яде? С ръце? Или с крака? Хе, с крака!

— Мамо, краката ме болят.

— Яж де — каза майката, — за яденето не ти трябва краката. Щом се нахраниш хубаво, краката ще престанат да те болят.

Бирлибан се завъртя на стола си и се огледа. На скрина стоеше един порцеланов бухал и гледаше право в Бирлибан. „Защо този бухал има очила и ме е загледал такъв“ — питаше се Бирлибан. Порцелановият бухал беше кацнал върху порцеланова книга и изглеждаше много строг.

— Мамо — обади се Бирлибан, — защо бухалът има очила?

— Ти май си търсиш белята — каза майка му, като стъкваше огъня, — истинските бухали нямат очила. Хората измислили, че бухалът е умна птица, а пък очила носят тези, които много са чели и много знаят.

Бирлибан въртеше лъжицата си из кашата. Правеше из нея пътища, а по средата на чинията направи площад. Но кашата напираше от всички страни към площада и Бирлибан трябваше да я задържа с лъжицата.

— Защо не ядеш? — извика майка му.

Бирлибан се уплаши от вика ѝ. Загреба каша с лъжицата и близна малко от нея. Не беше гореща. Жалко. Ако беше гореща, можеше да каже на майка си, че кашата пари и не може да се яде. Гребна още една лъжица и я опита с език.

— Яж прилично — каза майка му.

Наля топла вода в мивката и започна да мие съдовете.

Бирлибан изяде две лъжици каша и си спомни, че днес не е бил в градинката си. Щом се наобядва, ще изтича там. Какво ли прави Янечек? Дали му е израсло ушенцето вече? Бирлибан се замисли за градинката си и за Янечек, остави лъжицата и зарита с крака под масата, като си играеше с покривката.

През откренатата врата в кухнята се промъкна котаракът Мацек. Още накуцваше. Спря се пред печката. Подуши, подуши, метна се тихо на стола, а оттам на масата. Бирлибан си играеше с покривката и не го забеляза. Когато го забеляза, беше вече късно. Мацек имаше брада от

грис каша, каша беше слепила и мустаците му и той само се облизваше.

— Ах, ти — кресна Бирлибан, Мацек рипна от масата и изчезна през вратата.

— Мамо — завика Бирлибан, — Мацек ми наяде кашата, не мога вече да я ям.

— Такава хубава каша! — ядоса се майката. — Другите деца плачат за такава каша, и Мацек би я изял с удоволствие, само ти не можеш да се наканиш. Но щом не си изяде кашата, ще си изядеш кифлата, дето ти остана от сутринта. Преди това да не си посмял да станеш от масата.

Кифлата беше суха и безвкусна. Няма как, трябва да се яде. Бирлибан успя обаче да отчупи едно парче от нея и да го скрие в джоба си. Щом довърши останалото, стана.

— Ох, дете, дете — каза майка му, — хич не се храниш. Ще изтънееш като вейчица.

Бирлибан си спомни за откършения ябълков клон и тъжно се упъти към градината. Котаракът Мацек не се виждаше никакъв. Къде ли току се губи този Мацек? Дори мама не знае къде щуква. Скитосва само. Колко пъти Бирлибан се е опитвал да го проследи! Но Мацек е по-бърз от Бирлибан. Винаги се е изплъзвал от погледа му.

Бирлибан закричи към френското грозде. В тревата зад храста лежеше Янечек. Водата по него беше изсъхнала, но никакво ушенце не беше пораснало. Бирлибан извади от джоба си парчето кифла и каза:

— Яж, да си силен. Когато станеш силен, ще ти израсте ушенцето.

Янечек мълчеше.

Бирлибан постави кифлата в тревата до Янечек и тръгна към своята градинка.

БИРЛИБАНОВАНА ГРАДИНКА

Бирлибан казваше „моята градинка“ на едно кътче в градината. Там растеше висок и гъст шубрак. Като разтвореше клоните му с ръка, Бирлибан можеше да влезе в гъсталака и целият да се скрие вътре. Около него и над него растяха шубрачки със зелени листа, клоните им закриваха входа към гъсталака и на Бирлибан много му харесваше тук. През гъсталака можеше да се пропълзи на четири крака до съседския плет. Бирлибан често пропълзяваше през тунелчето и гледаше как мъничкият Тоник си играе в съседната градина. Веднъж Тоник дойде при Бирлибан да си играят заедно. Но Бирлибан не го обичаше. Тоник му искаше играчките, Бирлибан не му ги даваше и накрая Тоник се разрева.

Днес Бирлибан се разположи в шубрака тихо, не пропълзя към съседския плет, а само се загледа в съседското тунелче. В тунелчето беше полутъмно и толкова много мушици бръмчаха там, че това приличаше на песен. Както си слушаше, Бирлибан измисли една приказка. Как му се искаше да я разкаже! Но на кого? Той излезе от шубрака и след малко се върна с Янечек. Постави го пред тунела и каза:

— Слушай, Янечек, ще ти разкажа една приказка. Но ако ме прекъсваш и питаш на всяка дума, ще престана веднага.

Янечек седеше и мълчеше.

— Ще пазиш тишина — напомни му Бирлибан и започна: — Знаеш ли, Янечек, това тунелче е вълшебно. Ти си мислиш, че то свършва до плета. Лъжеш се, няма никакъв плет. Тунелчето е дълго, дълго-предълго и накрая има люлка. Люлка от тук до небето. И в нея всичко може да се побере. И аз, и ти, и мама и къщата, и градината, и татко. Всеки може да се люлее. А който се люлее хубаво, получава бонбон. Такъв голям бонбон ти, Янечек, не си и сънувал. Този бонбон се ближе като захарно петле и няма по-сладък от него. Толкова е голям, че можеш да седнеш на него като на стол. — Бирлибан се усмихна. — Дай ми такъв бонбон, пък нека да ми е лошо. Янечек, слушаш ли ме?

— попита Бирлибан плюшеното си зайче. — Имаш само едно ушенце, лошо чуваш. Но ти не се бой, може да ти израсте и другото. Пък ако не израсте, ще отидем да го търсим. Веднага, щом свърша приказката.

Янечек седеше и мълчеше. Зад плета се чу говор.

— Погледни, Тоник — казваше съседът зад плета, — Бирлибан пак се е люлял на ябълката и е откъртил клона. Тю, колко ябълки е оронил на земята. Жалко. Ти никога няма да се люлееш така на ябълката, нали?

— Няма — каза Тоник зад плета.

— Щом се върне Бирлибановият татко от работа, аз ще му обадя — каза съседът.

Бирлибан чуваше всичко в шубрака и му се доплака. Съседът ще каже на татко му. И то не за друго, а защото Бирлибан не даде играчките си на Тоник. А този Тоник как се прави на добър! Да можеше, Бирлибан щеше да стори някаква пакост на съседа. Той се обърна. В гъсталака е полутъмно, мушиците бръмчат, зад плета е тихо. Съседът и Тоник трябва да са си отишли.

Но ето че Бирлибан долавя в бръмкащата песен на мушиците нов, по-силен глас. През клонака е пропаднала пчела и се е закрепила на едно листо до Янечек.

— Какво бръмчиш? — нахвърли се Бирлибан на пчелата.

Пчелата сигурно е от кошера на съседите. Да ходи да си бръмчи в тяхната градина.

— Не бръмкай, ще си изпатиш — заплашва я Бирлибан.

Пчелата се надига и пак забръмчава. Бирлибан грабва една плочка от земята и смачква пчелата. Отново в шубрака бръмкат само мушиците. Бирлибан е доволен, че макар и малко, но е отмъстил на съседа. Сега Тоникови ще имат по-малко мед — радва се той. И забравя, че трябваше да търси ушенцето на Янечек.

КАК БИРЛИБАН БЕШЕ ДОБЪР

— Коремчето ли те боли? — попита го майка му.

Бирлибан поклати глава.

— Не ме боли.

— И зъб ли не те боли? — повторно го запита тя.

— И зъб — каза Бирлибан.

— Но защо си толкова добър? — разпитваше го майка му.

Бирлибан мълчеше. Нямаше как да обясни на майка си, че мисълта му е все в откършения клон, счупената пейка и безпорядъка в чекмеджето. Навън бавно се стъмваше и татко му скоро щеше да си дойде от работа. Ако съседът му обади за ябълката, довечера няма да бъде много весело.

— Мамо, искам да си лягам.

— Почакай, ей сега ще ти дам да вечеряш.

„Най-добре ще бъде — мислеше си Бирлибан — да си легна и всичко да проспя. Пък татко и да разбере за откършения клон, няма да ме буди.“

Бирлибан вечеря бързо. Всичко изяде, та дори зачуди майка си, и забърза към своята стая. Седна на шкафчето до кревата и започна да се събува. В този миг си спомни, че трябва да каже лека ноц на майка си в кухнята. Ами ако татко му се е върнал? Бирлибан изу на бърза ръка чорапите и смъкна панталоните си. Както ги събуваше, от джоба му изпадна Янечек.

— Янечек, да лягаме, докато не се е върнал татко — зашепна Бирлибан и посегна към плюшеното зайче.

Посегна към зайчето, но него го нямаше вече там. Беше се преместило до прозореца. Бирлибан слезе от шкафчето и протегна ръка към зайчето.

— Внимавай да не ме настъпиш — чу се глас, който идваше откъм земята.

Това беше гласът на Янечек. Бирлибан никога не беше го чувал да говори, но веднага позна, че това може да бъде само неговият глас.

Янечек седна на пода, вдигна лапки, сякаш играеше в куклен театър и каза:

— Обеща да ми намериш ушенцето, а не го потърси. Мислиш ли, че мога да заспя с едно ушенце? Цяла нощ няма да мигна. Страх ме е за изгубеното ушенце. Ако го намери лисицата, ще го изяде и няма да го видя вече.

На Бирлибан му беше жал за Янечек и започна да го утешава:

— Не бой се, Янечек, тук не идват лисици. Аз не съм виждал никаква лисица тук. Забравих за твоето ушенце, защото имам и други грижи. Утре сутринта непременно ще го намерим.

— Утре сутринта? — замърда Янечек с оцелялото си ухо. — Цял ден чаках. Не искам да чакам повече. Сам ще тръгна да си търся ушенцето. — Янечек скочи на прозореца като жив.

Бирлибан гледаше към него и не вярваше на очите си. По гърба и по коремчето му беше набола гъста козина. „Трябва доста вода да съм му излял от каничката“ — помисли си Бирлибан и го замоли:

— Не бягай, Янечек, ела си легни! Нали без тебе, мили мой Янечек, не мога да заспя.

Янечек не го послуша. Скочи от прозореца в градината.

Бирлибан се страхуваше за зайчето си. Той се покачи на прозореца и зашепна в тъмнината:

— Почакай ме поне. Ще търсим заедно, само да се облека и обуя.

— Побързай — обади се гласът откъм гъстата трева.

Бирлибан нахлузи набързо панталонките си, обу се и изскочи през прозореца след Янечек.

— Много се радвам — каза му той, — че вече си се научил да говориш. А защо не си ми казал досега, че си можел да говориш?

— Защото ти спиш нощем — каза Янечек, като подскачаше в тревата и подушваше всяко цветче и растение, да не би там да е изгубеното му ушенце. — Нощем спиш, а денем аз не мога да говоря.

Бирлибан също се наведе и започна да търси. Беше тъмно и почти нищо не се виждаше. Звездите на небето едва почваха да изгряват.

— Да почакаме, докато изгрее луната — обади се Янечек.

Бирлибан искаше да каже: „Ами татко?“. В този миг портата изскърца, татко му се прибираще от работа. Бирлибан залегна в тревата, защото баща му можеше да го види. Янечек също беше

изчезнал в тревата, само ушенцето му стърчеше оттам като листо. Чуваше се как татко му натиска дръжката на вратата, как върви по коридора и поздравява майка му.

Бирлибан си отдъхна.

— Къде си ми хвърлил ушенцето? — приплака тихичко Янечек.
— Да отидем в градината — каза той като душеше всяка тревица и подскочаше към френското грозде.

Бирлибан пълзеше след него. „Колкото по-далеч от къщи, толкова по-добре“ — мислеше си той. Татко му можеше всеки миг да излезе навън. Имаше да се чуди, като види как Бирлибан лази по тревата в тъмното.

— Тук сме добре, Янечек — каза Бирлибан, като стигнаха до френското грозде. — Тук никой няма да ни види.

КАКВО СЕ СЛУЧИ, КОГАТО ИЗГРЯ ЛУНАТА

Бирлибан и Янечек седяха зад френското грозде и гледаха към небето. То беше обсипано със звезди като симидче с маково семе. След миг между клоните на ябълката заблестя сребърната луна. От нея се разливаше силна светлина. Бирлибан и Янечек различаваха дори песъчинките върху пътеката.

— Сега вече непременно ще намерим ушенцето — поиска да зарадва Янечек той.

Но Янечек не се развесели. Бирлибан пълзеше из тревата на четири крака, Янечек подскачаше, търсеха ли, търсеха, но ушенцето го нямаше. Тревата беше росна, пръстите на Бирлибан изстинаха, а коремчето на Янечек стана вир-вода.

— Ох — простена Янечек и седна на задните си крака. — Трябва да се протегна малко, цял се схванах от навеждането.

Бирлибан също се протегна и каза:

— Какво ще правим? — Спеше му се, пък и лазенето из мократа трева никак не му се нравеше.

— Какво ще правим? — повтори Янечек. — Не си ли намеря ушенцето, ще трябва да ходя до Кукленград за друго.

— До Кукленград? — учуди се Бирлибан. — А далече ли е Кукленград? Никога не съм чувал за него.

— Кукленград е далече, много далече — въздъхна Янечек.

— А как се отива до там? — поиска да узнае Бирлибан.

— Не знам — каза Янечек, — но мисля, че най-краткият път минава през Бонбоново.

— Не отива ли автобус до там? — любопитстваше Бирлибан.

— Не отива — отговори Янечек. — До Кукленград се ходи пеш.

— Ти, Янечек, върви сам тогава — каза Бирлибан, — мен ме заболя краката.

Подновиха търсенето, но напразно — ушенцето се беше загубило.

Янечек се затътри до пътеката и се обърна към Бирлибан:

— Върви да спиш, щом те болят краката. Виждам аз, че ще трябва сам да ходя до Кукленград. Довиждане, Бирлибане.

И зайчето заприпка към Бирлибановата градинка.

— Почакай — викна след него Бирлибан, — ще дойда с теб. Нали без теб не мога да заспя.

Янечек спря и в гъсталака влязоха заедно. Луната светеше в шубраците и в тунела беше светло като ден. Зайчето тръгна по тунела и Бирлибан го последва. „Тук някъде трябва да е плетът“ — помисли си Бирлибан, като вървеше след Янечек. Но плетът беше изчезнал. „Също като в моята приказка — каза си Бирлибан. — Сега трябва да се появи голямата люлка.“

Тунелът беше дълъг, дълъг и предълъг. Когато излязоха от него, над тях грееше слънце. Бирлибан замижа, понеже очите го заболяха от силната светлина. Когато пак отвори очи, видя голяма ливада и по средата ѝ една огромна люлка. Искаше му се да се полюее, но Янечек го задържа за ръкава:

— Върви де, не се спирай. До Кукленград е далече. Много път ни чака още.

Бирлибан го послуша и тръгна, като непрекъснато се обръщаше към прекрасната люлка. „Такава хубава люлка — тюхкаше се Бирлибан, — пък никой не се люлее на нея. Най-малко десет деца ще побере. Ами дали скърца? Ако скърца, люлеенето ще става с музика.

Люлка с музика е най-хубавото нещо! Такава голяма люлка сигурно скърца повече от другите. Колко ли е приятно!“

Янечек поведе Бирлибан надолу по стръмнината. Скоро люлката изчезна от погледа им.

Бирлибан понечи да попита защо преди малко светеше луната, а сега грее слънце, но се отказа. По-добре да не пита за нищо Янечек. Току-виж зайчето си помислило, че е по-умно от Бирлибан.

БИРЛИБАН ПОЗНАВА ЧУДНИЯ ГРАД

— Защо не сме вече в Кукленград? Кога ще стигнем там? — питаше нетърпеливо Бирлибан.

Бяха извървели доста път и наоколо, докъдето им виждат очите, се зеленееше цъфнала ливада.

— Най-напред ще пристигнем в Бонбоново — отговори Янечек, — пък наляво ли, надясно ли ще тръгнем после, не зная. Ще трябва да попитаме някого. Но до Кукленград е още далече.

— Поне краката да не ме боляха — оплакваше се Бирлибан. — Тази ливада край няма.

Янечек подскачаше пред Бирлибан и му показваше пътя. Колкото по-напред отиваха, толкова по-назад изоставаше Бирлибан. Внезапно пред тях изникна, сякаш израсна от тревата, град с кули.

— Ах! — възкликна Бирлибан от изненада.

Това не беше какъв да е град. Кулите му, сто на брой, бяха пъстри и блестящи, а къщите му сияеха в най-различни цветове, не като къщите в града, където живееше Бирлибан с майка си и баща си. Пък и този мирис! Нахлуваше отвсякъде и беше по-приятен от най-приятните миризми на земята, взети заедно. Бирлибан долавяше в него мириса на шоколад, лакта, ментови бонбони, виолетки, захарни петлета, лимонови резенки, марципани, лукчета, ореховки, разбит каймак, крем какао, захаросани бадеми, сладолед и още нещо, което беше много хубаво, но Бирлибан не можеше да си го спомни в момента. Когато Бирлибан вдъхна този мирис, той неволно ускори крачката и колкото повече лакомства разпознаваше в тази миризма, толкова по-бързо крачеше и накрая изпревари дори Янечек. Сякаш Бирлибан водеше Янечек, а не обратното.

— Почакай ме — викаше след него Янечек, — вече сме в Бонбоново, може да те изгубя там.

— Бягай! — викна Бирлибан и тичешком влезе в града.

Всяка къща тук беше направена от различен материал и нито една от тухли и дърво. До къщата от ореховки се издигаше къща от

млечен шоколад, онази там беше цяла-целеничка от сладка пяна, с която шарят пастите, а пък другата до нея светеше с всички цветове на дребните бонбони. Прозорците бяха без стъкла, не, не, за стъкла тук служеха големи шарени бонбони.

„Тукашните деца сигурно много обичат да гледат през прозорците — мислеше си Бирлибан. — Притиснат носле о стъклото и по цял ден си ближат с език, а стъклото не изтънява.“ Край шоколадовата стена шуртеше малко шадраванче. Бирлибан се напи и подкани Янечек:

— Пийни си и ти. Прилича на малинов сок.

Янечек се напи, избърса си мустаците и каза:

— А-а, добре, добре! Но да имаш две уши е още по-добре. Побързай, по-скоро да стигнем в Кукленград.

И Янечек заприпка нагоре по улицата. Бирлибан едвам се тътреше след него и непрекъснато се оглеждаше. Така му се искаше да си чупне малко от марципановата стена или поне да си близне само от шоколадовия стобор, но се боеше да не го види някой и да не му подвигне. Предпазливо се огледа на едната и на другата страна. Нямаше жива душа, само зад стобора се виждаха неподвижни дървета от кекс и вместо листа, по клоните им растеше захарен памук. Колко е много само. Бирлибан вече протягаше ръка през стобора, но в този миг видя едно куче. Пъхна моментално ръката си в джоба. Зад стобора на възглавница лежеше бяло куче. Тъкмо Бирлибан беше прибрал ръката си в джоба и се разсмя. Как можа да се изплаши! Възглавницата беше само един огромен атлазенобял бонбон, а кучето, кучето беше от захар. Сега Бирлибан не му мисли много. Протегна ръка отново и си напълни устата със захарен памук. Никой не извика, никой не му се скара. Бирлибан се окуражи и си отчупи едно клонче от кексовото дърво. Ммм! После клекна ниско до стобора и си отхапа долу, дето никой нямаше да забележи, парченце от шоколадовата летва. Сега му оставаше само да си близне малко и от съседната къща, цялата от лакта, и да опита бадемите по марципановата врата.

Бирлибан си спомни късно за Янечек. Когато го потърси с очи, от него нямаше и следа. Бирлибан искаше да извика: „Янечек!“, но се боеше да вика в този чужд и чуден град. Затова най-добре ще бъде да изтича нагоре по улицата, откъдето мина Янечек. Тича той, тича, зад улицата почваше нова улица, зад нея друга. Отвсякъде го заобикаляха

все захарни, марципанови и шоколадови къщи, малинов сок и лимонада, а по дърветата растеше захарен памук. На Бирлибан му беше тъжно сред празните улици, нищо че бяха от захар. В този миг дочу гласове, сякаш някъде наблизо имаше много деца и си играеха на гоненица. Той изтича по някаква улица, прецапа някакъв поток от разбит каймак и стигна до едно игрище, цялото посипано с печени лешници. На игрището се гонеха цял рояк дечурлига. Някакво момиченце с панделка забеляза Бирлибан и запляска с ръце:

— Вижте, вижте, Бирлибан идва!

Бирлибан се намръщи:

— Ти, момиченце, откъде ме познаваш? Аз не те познавам.

— А пък аз те познавам — засмя се момиченцето, — всички го познаваме, нали? — обърна се то към останалите деца.

Децата закимаха с глава, че познават Бирлибан.

— Тебе чакахме само! — отново заговори момиченцето. — Ела да си играем на гоненица. Като се наиграем, ще се наядем до насита. Ти обичаш сладки работи, нали?

„Как да не обичам — помисли си Бирлибан, — обичам, но ми е чудно откъде знаеш всичко това?“

— Аз не мога да играя — отговори смутено Бирлибан. — Трябва да търся Янечек. Изгубих го. Отиваме заедно в Кукленград.

— Хе-хе — засмя се момиченцето, — страх те е, че няма да настигнеш зайчето? Нека Янечек си припка напред. Само да кажеш раз-два — и си го настигнал.

Бирлибан се изчерви. Само не си мисли, момиченце, че Бирлибан не може да бяга. Всички деца от улицата надбягва.

— Добре, ще си поиграя с вас — побягна той, като пипна момиченцето и каза: „Ти гониш!“.

Гонеха се по игрището, играеха си, докато момиченцето с панделката, което всичко знаеше, не каза:

— Пу, не играя!

Едва изрече това и всички деца се спуснаха да ядат лакомства. Едни легнаха направо по корем над каймаковия поток и ближеха сметановите вълни, други кършиха клончета от дърветата и се тъпчеха с кекс, трети лапаха захарен памук, а пък четвърти хрупаха шоколад. Едно момченце си седеше тихичко край потока и хрускаше разноцветни лукчета, които се търкаляха наоколо като речни камъчета.

— Искаш ли ореховки? — обърна се към Бирлибан момиченцето.

— Обичам ги — усмихна се Бирлибан.

— Ела — каза момиченцето с панделката и го поведе към една нива, която изглеждаше разорана. Но това не бяха буци пръст, нивата беше пълна с ореховки. Навеждаш се и ядеш, колкото искаш.

Момиченцето лапаше, лапаше и Бирлибан.

— Кажи ми — продума с пълна уста Бирлибан, — защо някои деца тук миришат на малини, други на шоколад, а пък трети на лакта?

— Ами защото — обясни момиченцето, — който обича малинови бонбони, мирише на малини, който обича шоколад, мирише на шоколад, а който яде лакта, мирише на лакта. Ние с теб ще миришем на ореховки — засмя се то.

Засмя се и Бирлибан, макар че не знаеше защо се смее. Беше му хубаво, докато не си спомни пак за Янечек. Бедният Янечек! Има едно-единствено ушенце и се скита сам по земята. „Трябва да го намеря“ — реши Бирлибан.

— Трябва да намеря Янечек — каза той на момиченцето. — Но на връщане ще се отбия в Бонбоново и пак ще ядем заедно сладки работи. А ти как се казваш?

— Аз се казвам Катенка — започна да подскача момиченцето.

— Ще запомня добре — зарадва се Бирлибан. — На нашата улица също живее едно момиченце на име Катенка. Като се върна в Бонбоново, ще питам само за теб. — Бирлибан изяде и последната ореховка, която държеше в ръката си, раздели се с Катенка и тръгна да търси Янечек.

Дълго се лута из града, но не можа да намери изход. Поне да имаше някой милиционер да го запита за пътя. Градът беше пуст и нищо не се мяркаше наоколо. Но както си вървеше из града и си мислеше за Янечек, Бирлибан дочу познат глас зад една марципанова врата:

— Бирлибане!

Ето ти изненада! В шоколадовото антре стоеше Тоник на съседите. „Няма да приказвам с него — помисли си Бирлибан, — не искам да си имам работа с Тоник, щом баща му иска да ме обади на татко.“

— Бирлибане — обади се разплаканият глас от антрето.

Бирлибан се спря. Какво иска пак този Тоник? Знае само да проси и да реве.

— Бирлибане, изслушай ме — плачеше Тоник. — Ти искаш ли да останеш в Бонбоново?

Бирлибан го погледна. „Страх го е — помисли си той — да не му изям шоколада.“

— Не бой се — каза Бирлибан, — искам да изляза от Бонбоново, защото търся Янечек. Яж си твоя шоколад сам.

— Бирлибане... — захълца Тоник и от плач не можеше да говори. Мина цяла минута, докато проговори пак. — Бирлибане, ти игра ли си с децата на игрището с печените лешници?

— Играх си — промърмори Бирлибан. „Ама че е чуден този Тоник. Приказва като някоя врачка.“

— И всички деца миришат различно, нали? Едни на малини, други на лакта, нали?

— Вярно — кимна Бирлибан.

— Това не е всичко, Бирлибане — разхълца се Тоник. — В Бонбоново всеки се превръща в това, от което е ял. Който е ял малинови бонбони, ще стане голяма малина, който обича шоколад, ще стане шоколадова кукла, а който обича каймак, ще стане на каймак.

— Това не е вярно! — извика Бирлибан.

— Вярно е — заплака Тоник. — Ти знаеш колко много обичах да ям лимонови резенки. Погледни — каза той и вдигна ръце към Бирлибан.

Бирлибан се дръпна като ужилен. Вместо ръце Тоник имаше две големи лимонови резенки.

— Това е само началото — проплака Тоник, — след няколко дена ще стана една голяма лимонова резенка.

Бирлибан дойде на себе си.

— Ти, Тоник, много си ме ядосвал, пък и баща ти искаше да ме обади на татко. Но ако знаех лекарство, щях да те излекувам.

— Аз знам лекарство — зашепна Тоник и очите му светнаха. — Лекарството е парченце сух хляб, посолен отгоре или варен картоф, или прясно морковче. От това веднага ще оздравея. Или да имаше една глътчица мляко.

Бирлибан се огледа. Всичко наоколо беше само захар, марципан, шоколад, бонбони, захарен памук — но хляб, моркови или картофи?

Тук е Бонбоново, такива неща не търси тук.

— Не можеш да ме излекуваш — ревна Тоник, — знам, че не можеш. Ама ако обичаш, кажи на връщане у дома какво ми се е случило.

— Ще кажа — обеща Бирлибан, — ще кажа, бъди спокоен — обеща, и побърза да се отдалечи от Тоник.

„Ама че работа!“ — прошепна си Бирлибан, като се оглеждаше да не се е превърнал в ореховка.

Най-после стигна на края на града. А сега накъде?

БИРЛИБАН ТЪРСИ ПОМОЩ

Бирлибан стоеше на кръстопът. Надясно тръгваше път и наляво тръгваше път. Да знаеше кой от тях е хванал Янечек!

Недалеч от кръстопътя на един камък седеше сбръчкан дядо с дълги мустаци и пушеше дълга лула.

— Добър ден — поздрави любезно Бирлибан.

Старецът — нищо, седи, мълчи и пуска дим от лулата.

Бирлибан си помисли: „Сигурно този дядо не чува добре“. Затова пристъпи до него и извика:

— Добър ден!

— Защо крещиш — разсърди се дядото. — Да не съм глух.

Бирлибан се уплаши, но не избяга.

— Дядо — каза той, — загубих си Янечек, плюшеното зайче. Има само едно ушенце. За другото ушенце отивахме в Кукленград. Не знаете ли откъде е минал? По десния път или по левия?

— Зная — запуфка с лулата дядото, — зная, но си трая.

— Ама аз трябва да зная — каза Бирлибан, — за да намеря Янечек, нали разбирате?

— Зная, но си трая — каза дядото.

— Но защо си траете? — попита Бирлибан.

— Защото съм Мръщелан — отвърна дядото. — А мръщелановците не обичат да помагат.

Бирлибан поклати глава. За мръщелановци не беше чувал още.

— А какво правят мръщелановците? — искаше да разбере Бирлибан.

— Какво може да правят — каза дядото, — мръщят се и не обичат да помагат.

— Това не е хубаво — каза Бирлибан.

— Мръщелановците не правят хубави работи — отвърна дядото.

— Ама те само се мръщят и не обичат да помагат ли? — попита Бирлибан.

— Да — намръщи се дядото. — Да не мислиш, че и аз не съм бил момченце като тебе. Бях, но обичах да се мръщя. Майка ми ме помолваше да ѝ помогна, пък аз се мръщех и не исках да ѝ помагам. Мръщех се и не помагах на никого. И така си ми остана. Станах Мръщелан. Тук никой на никого не помага и всеки се мръщи. И на теб няма да помогна.

За малко Бирлибан да се разплаче като Тоник. Приказва си той с дядото, а Янечек кой знае къде се скита самичък. Бирлибан се намръщи.

— Виждам — каза дядото, — че от теб ще излезе добър Мръщелан. И май няма да чакаме дълго.

Бирлибан веднага престана да се мръщи и хукна по пътя, който се отклоняваше вляво. Беше все едно кой път ще хване, като не знаеше откъде е минал Янечек. Може би ще срещне някого по пътя и ще го попита.

Бирлибан тичаше и стигна до едно езеро. На брега на езерото седеше друг дядо и си обуваше обуцата.

Бирлибан се спря при дядото и започна да оглежда любопитно обуцата му. Никога не беше виждал толкова големи обувки.

— Какво гледаш? — намръщи се дядото. — Не си ли виждал седемкилометрови обуца?

„Значи това са седемкилометрови обуца“ — чудеше се Бирлибан. С такива обуца като нищо ще догони Янечек. Седемкилометровите обуца правят седемкилометрови крачки. Седем километра не са малко разстояние.

— Добър ден — сети се Бирлибан и поздрави любезно. — Дядо, извинете, не знаете ли дали край езерото не е минавал Янечек, плюшеното ми зайче?

— Зная, но си трая, защото съм Мръщелан — каза дядото.

— Ама тук само мръщелановци ли живеят? — почти се разплака Бирлибан.

— От Бонбоново до гората е страната на мръщелановците — каза дядото. — А мръщелановците не обичат да помагат.

— Ах, дядо — замоли се Бирлибан, — услужете ми поне със седемкилометровите обуца. Щом намеря Янечек, ще ви ги върна.

— Не може — каза дядото, събу седемкилометровите обуца и ги хвърли в езерото. Водата над тях стана гладка.

— Защо направихте така? — извика Бирлибан. — На мен толкова много ми трябваша вашите обуца.

— Направих така, защото съм Мръщелан — каза дядото. — Мръщелановците не обичат да услужват, те предпочитат да хвърлят някоя вещ, но не и да услужат с нея.

— Това не е хубаво — ядосваше се Бирлибан.

— Мръщелановците не правят нищо хубаво — каза дядото. — Да не мислиш, че и аз не съм бил момченце като теб. Бях, но обичах много да се мръщя. Когато някое момченце или момиченце ми поискаше нещо, аз се мръщех и не услужвах. И така си ми остана. Станах Мръщелан. Тук никой не обича да услужва и всеки се мръщи. И на теб няма да помогна.

Бирлибан заобиколи езерото и побягна към гората. Как каза дядото? От Бонбоново до гората е страната на мръщелановците. По-скоро да се маха от тях. Такива лоши хора. Нито обичат да помагат, нито обичат да услужват. Бирлибан се уплаши да не стане Мръщелан. Нима той помагаше на майка си? А даде ли някой път играчките си на Тоник? Ах! Трябва хубаво да си отваря очите, докато не е станало късно!

Тъкмо си помисли това и ето че се зададе един дядо, който теглеше след себе си каручка, пълна със сухи клони и цепеници. Караше си дърва за огрев. Каручката беше тежка, а дядото беше слаб.

— Добър ден — поздрави Бирлибан и се хвана за каручката, за да помогне на дядото. Побутна веднъж, побутна два пъти, а когато се хвана за трети път, дядото се усмихна и каза:

— Мили Бирлибане, ти ме освободи от магията. Дълго бях Мръщелан. Дълго чаках някой и без да го моля, да ми помогне да не бъда повече Мръщелан. Ти ми помогна. От сега нататък няма да се мръщя и ще мога да помагам на хората.

Бирлибан се изчерви, но не от срам, от радост се изчерви.

— Знам — каза дядото, — ти търсиш плюшеното зайче Янечек, нали? Има само едно ушенце и отива в Кукленград. Мина оттук, мина. Беше нещо разтревожено. Мислеше си, че е закъсняло, че ти си някъде напред, а пък то е изостанало. Самичко ми разказа това, но аз не можех да му дам съвет. Тогава бях още Мръщелан. А Мръщелановците не обичат да помагат.

Бирлибан се зарадва, че дядото е видял Янечек. Може би вече ще се намерят. Бирлибан помогна на дядото да откара каручката до къщи. Дядото му посочи пътеката за към гората:

— Оттук момченце, оттук. Като побързаш, непременно ще настигнеш Янечек.

Бирлибан поблагодари на дядото и бързо закрачи по пътеката подир Янечек.

НА БИРЛИБАН НЕ МУ Е ДО СМЯХ

По пътя Бирлибан си мислеше за Янечек, къде ли може да е сега, как се чувства, дали е пристигнал вече в Кукленград и още ли е с едно или има вече две ушенца. Пътеката минаваше през гората, а отстрани се синееха боровинки, големи като череши, и се червенееха сладки ягоди, големи като ябълки, но Бирлибан нищо не забелязваше. Бързаше час по-скоро да намери Янечек.

Не щеш ли, отнякъде изникна Лиса. Омете пътя с опашка и се поклони на Бирлибан:

— Накъде, момченце, накъде? — записка със сладък глас тя.

На Бирлибан му харесваше рижата лисица. Пък и така сладко говореше, че той ѝ отвърна:

— Търся Янечек. Плюшеното зайче Янечек. Има само едно ушенце и отива в Кукленград. Не си ли го виждала случайно?

— Не съм го виждала, не съм го виждала — продума сладко лисицата. — Жалко, че не съм го видяла. Много обичам да гледам зайци.

Бирлибан забеляза, че лисицата примижава, и го хвана страх за Янечек. Що му трябваше да ѝ разказва за него! Та нали лисиците ядат зайци. Току-виж, издебнала Янечек зад някой бор.

— Знаеш ли какво, момченце — каза хитрата лисица, — ще дойда с теб и ще ти помагам да търсиш Янечек. Два чифта очи по-добре виждат. Ще се радвам да се запозная с твоя Янечек.

— Няма нужда — уплаши се Бирлибан. — Сам ще си намеря Янечек. Върви си, Лисо, при лисичетата. Струва ми се, че плачат и те викат.

— Нито плачат, нито ме викат — каза лисицата. — Лисичетата спят. Пък аз ще дойда с тебе.

Какво му оставаше на Бирлибан? Тръгна по пътеката, а лисицата тичаше край него.

— Зад гората се е скрил ловец — измисляше си Бирлибан, — има пушка и теб дебне, Лисо.

Лисицата се подсмиваше и не искаше да се връща:

— Зная по-добре от теб какво има зад гората. Ти с ловци не можеш да ме изплашиш.

Какво му оставаше на Бирлибан? Продължи да крачи по пътеката, а лисицата тичаше край него.

— Лисо, имам зло куче — измисляше Бирлибан, — оставих го в гората. Щом му свирна, ще дотича. Много е зло и не обича лисиците.

— Свирни му на кучето си, свирни му — подсмиваше се Лиса.

Какво му оставаше на Бирлибан? Нито куче имаше, нито пък можеше да свири.

Когато излязоха от гората, всичко наоколо беше бяло, сякаш бе валял сняг. Само че снегът беше един такъв особен, не беше студен и се лепеше по Бирлибановите обувки и Лисините лапи.

— Какъв е този чуден сняг по тези места — мърмореше Бирлибан и така се подхлъзна, че за малко щеше да заоре нос в една пряспа.

— Хи-хи-хи — смееше се лисицата, — какъв ти сняг! Това е грис каша.

Бирлибан се взря по-внимателно и наистина: това не беше никакъв сняг, а обикновена грис каша.

— Защо са сварили толкова каша — чудеше се Бирлибан. — Една чиния е предостатъчна.

— Аха — каза Лиса, — по всичко личи, че си тук за първи път. Ако искаш да знаеш, тази каша е наваляла тук от детските чинии. Всеки път, когато някое дете не си изяде кашата, останалото навалява тук. И понеже децата рядко си изяждат всичко, тук непрекъснато вали.

— Ама как — клатеше глава Бирлибан, — всяка каша ли вали тук? И тази ли, дете ми наяде котаракът Мацек?

— Ако си я оставил неизядена в чинията, сигурно и тя — заливаше се от смях лисицата.

Бирлибан се натъжи. Горкичкият Янечек! Не му е било лесно да подскача тук. Ами ако го е затрупала кашата или е пропаднал в някоя пряспа? Няма никога да открие своя Янечек. Пък може и сам да му е причинил нещастиято. Ако никога не беше оставял яденето в чинията си, кашата тук щеше да бъде по-малко и в такъв случай нямаше да има никаква опасност за Янечек.

Сега лисицата тичаше отпред. Познаваше пътя и вървеше по-напряко. Случеше ли се някъде склон, сядаше на опашката си и — фюй-й! — като на шейна се понасяше надолу. Бирлибан вървеше подир нея предпазливо, страх го беше да не се подхлъзне и да падне в някоя пряспа от каша. Кой щеше да го изважда оттам после?

— Няма ли свършване тази каша — въздъхна той.

Лисицата го слушаше и го плашеше:

— Нещастно момченце — каза тя, — тази каша никога няма да се свърши.

— Никога? — уплаши се Бирлибан.

В този момент започна слабо, съвсем слабо да вали и почти веднага престана.

— Защо толкова малко? — скимтеше Лиса. — Изглежда днес децата са изяли всичката си каша.

— Как не те е срам, Лисо — разсърди се Бирлибан на лисицата. — Ами Янечек? Ако свие някоя виелица, кашата съвсем ще го затрупа.

— Вярно е, вярно е — кискаше се лисицата, — аз много искам да видя Янечек.

— Само да не ме боляха краката — каза Бирлибан — и да имаше къде да поседна. — Огледа се, но всичко наоколо беше покрито с бяла, бяла каша. Разбира се, няма да седне в кашата, я.

Бирлибан крачеше, а лисицата се пързеляше на опашката си.

Повървяха известно време един до друг и мълчаха. Най-после Бирлибан видя една пейка.

— Ще седна да си почина — каза той. — Ти, ако искаш, можеш да се върнеш. Като си почина, така ще побягна, че никой няма да ме стигне, дори ти, Лисо.

Лисицата нищо не каза, само се смееше и смееше.

„Защо се смееш? — мислеше си Бирлибан. — Почакай, ти ще видиш как знае Бирлибан да бяга. Само да си почина малко.“

Бирлибан изчисти пейката от навалялата каша и седна. Изведнъж — прас! — изпращя пейката под него и Бирлибан седна в кашата на земята.

— Хи-хи-хи — превиваше се от смях лисицата и танцуваше на задните си крака от радост. Много ѝ хареса, че пейката под Бирлибан се счупи.

Бирлибан ядосано скочи на крака:

— Лоша лисица — захока я той, — ти си знаела, че пейката е счупена, но нарочно не ми каза. Нищо чудно, ако и сама си я нагласила така, че да падна и ти да се смееш.

— Знаех, че е счупена — не преставаше да се смее Лиса, — но не съм я счупила аз. Да кажа ли кой я счупи? Счупи я Бирлибан.

— Чуваш ли се какво говориш? — разяри се още повече Бирлибан. — Аз съм Бирлибан, ако аз бях счупил пейката, щях да зная това.

„Брей, каква лъжкиня била тази лисица“ — мислеше си той. В този миг забеляза, че пейката е досущ като тяхната пейка пред къщи, на която се беше люлял, вместо да мете. Предпочете нищо да не каже и продължи пътя си.

Лиса подтичваше край него, поглеждаше го с крайчеца на окото си, а на Бирлибан му се струваше, че му се смее.

— Жалко, че не можа да си починеш, Бирлибане — каза лисицата. — Досега отдавна да си ме изпреварил.

Бирлибан преглътна отговора си. Реши да не поглежда повече лисицата.

КАК БИРЛИБАН СЕ УЧЕШЕ ДА ЛЪЖЕ

— Не бързай да се радваш — каза Лиса на Бирлибан, когато излязоха от преспите на кашата и пред тях пак се ширна зелената ливада. — Трябва да минем и през Кифлената планина.

— През Кифлената планина — повтори Бирлибан, — а после накъде?

— Нататък не знам пътя — каза лисицата, — толкова далече никога не съм ходила. Но ти казваше, че Янечек е зайче. Ще търся заешки следи и ще го намеря.

— Недей, недей — уплаши се Бирлибан. — Ти, Лисо, по-добре се връщай. Лисичетата ще се събудят, пък теб няма да те има.

— Ти за лисичетата не бери грижа — махна с лапа лисицата и посочи напред.

Бирлибан погледна, накъдето сочеше. Пред тях се издигаше цяла планина от кифли.

— Цялата е от корави кифлени парченца, децата са ги хвърляли недоядени — каза лисицата. — Трябва да внимаваме да не се срути върху нас.

„Щом е планина, не може да се срути“ — мислеше си Бирлибан. Но въпреки това кифлите под краката му се събаряха. Лисицата беше по-лека от Бирлибан и се изкачи на върха първа. Бирлибан пълзеше подир нея и съвсем си изподра ръцете в твърдите кифлени парчета. Докато се изкачи горе, пръстите му пламнаха от болка. На върха му се зави свят от голямата височина.

— Защо тези деца не си дояждат кифлите — каза той на Лиса. — Ако не ги бяха оставяли, вече да съм намерил Янечек.

Едва издума това, краката му се подхлъзнаха и Бирлибан се свлече надолу като по стъргало. Парчето кифла, което не бе изял на обед и беше скрил в градината, същото това парче го закачи за панталонките и му ги скъса. Лисицата се спусна подир него. Той вече не я интересуваше. Търсеше Янечковата дия, но не можеше да я намери. Бирлибан погледна панталоните си. Добре се беше наредил!

Целите бяха изпомазани с каша, пък сега ги и скъса. Бирлибан си спомни за майка си. Няма да му се зарадва, като го види в такъв вид. А пък не можеше сам да си почисти и зашие панталонките. Но и да можеше, нямаше кога — трябваше да бърза след Янечек. Защото Лиса можеше да го изпревари и Янечек да пострада.

Отвъд Кифлената планина Бирлибан отново намери пътеката и тръгна по нея. Лисицата тичаше покрай него, търсеше Янечковата диря, но не можеше да я намери. Така дойдоха до двама малчугани, които се караха:

— Гледай, риже мече идва насам — каза първият малчуган и посочи с пръст към лисицата.

— Не, не — препираше се другият малчуган, — шарено кутре идва насам! — и посочи с пръст към Бирлибан.

— Не, не — завика Бирлибан, — аз не съм шарено кутре! И това тук не е мече, а лисица. — Бирлибан се огледа за лисицата. Тя беше се скрила някъде и не се виждаше.

— А ти кой си? — запитаха го едновременно и двамата малчугани.

— Аз съм Бирлибан — каза Бирлибан и това беше истина.

Но малчуганите не искаха да слушат истината.

— Аз съм Пепик Лъжеца — рече първият малчуган.

— Аз съм Хонзик Лъжеца — рече вторият.

— Ние обичаме да лъжем — каза Пепик Лъжеца. — Ела с нас, Бирлибане, ще те сложим на стряхата.

— На стряхата? — уплаши се Бирлибан и понечи да избяга, но лъжците го хванаха и го отведоха в една стара барака без прозорци.

Не го сложиха на стряхата, те само лъжеха така, но го блъснаха вътре и го заключиха. И понеже бараката нямаше прозорци, вътре беше тъмно като в рог.

Бирлибан слушаше как лъжците отвън си приказват:

— Бирлибан е лъжец, а пред нас говореше истината, трябва да го накажем — каза Пепик Лъжеца.

— Какво приказвате — викаше Бирлибан в тъмното. — Аз не съм никакъв лъжец, аз говоря истината.

— Не се оправдавай — каза Хонзик Лъжеца. — Точно днес излъга майка си, че си подредил играчките и си изял цялата кифла. Ти

си лъжец, но още не умееш да лъжеш. Затворихме те в бараката, за да те научим. Кой си ти сега — шарено кутре или Бирлибан?

— Бирлибан съм — завика Бирлибан и това беше истина. А пък лъжците не искаха да слушат истината.

— Но ти ще се научиш да лъжеш — утешаваха го те.

— Не искам да се уча да лъжа! — викаше Бирлибан в бараката.

— Жалко — каза Хонзик Лъжеца, — така хубаво лъжеше вкъщи, а сега не щещ, защо? Учи се. Щом се научиш, викни ни.

Лъжците си отидоха и оставиха Бирлибан в бараката.

„Защо няма прозорец тази барака — мислеше си Бирлибан, — щях да скоча през него и да избягам от лъжците.“

— Бирлибане! — чу се тъничък глас в тъмнината.

— Янечек! — зарадва се Бирлибан и напипа в тъмното заешката глава с едно ушенце. — Нещастното, и теб ли затвориха?

— И мене — въздъхна Янечек. — Но не за да се уча да лъжа. Лъжците не знаеха, че съм вътре. Аз избягах тук от лисицата. Не знаех, че ще доведат тук и тебе и че ще ни заключат.

— Добре се наредихме — въздъхна Бирлибан. — А лисицата излезе по-умна. Трябва да е избягала.

— За лисицата не ми говори — каза Янечек, — само тя ми липсва в тъмнината!

— Ти, мой златен Янечек! — галеше Бирлибан плюшеното си зайче. — Разкажи ми какво ти се случи. Толкова дълго не сме се виждали. Разказвай, та по-бързо да ни минава времето.

КАКВА СЕ БЕШЕ СЛУЧИЛО НА ЯНЕЧЕК

Ако Бирлибан не беше се спрял край стобора в Бонбоново, Янечек нямаше да го изгуби. Докато Бирлибан ядеше захарен памук, Янечек си мислеше, че го е изпреварил и сега е някъде напред. Затова бързаше да излезе колкото се може по-скоро от Бонбоново.

В края на всяка улица Янечек се изправяше на задните си крака и се оглеждаше, преди да продължи напред. Така стигна до захарния площад с шадраванчето, от което бликаше лимонада. Пред шадравана почиваха гумена топка и кукла. Куклата имаше само една ръка, а топката беше пробита.

— А пък ти що за птица си? — промърмори с пресипнал глас топката, когато забеляза Янечек.

— Нима не виждаш? — замига куклата. — Та това е зайче.

— Хм, хм — каза топката, — не се учудвайте, стара съм вече и слабо виждам.

— Аз съм плюшеното зайче Янечек, приятно ми е — поклони се като на куклен театър Янечек.

— А пък аз се казвам Хашенка — каза куклата. — А това е топката — посочи я тя, — моя стара позната. Обича да мърмори, но ти не ѝ обръщай внимание.

— Мърморя! — каза пресипнало топката. — Мърморя, защото има за какво. Ама на вас ви е лесно. Погледни — показва тя на Янечек цепнатината си. — Опасна рана, опасна.

Янечек я разгледа учтиво и тихичко промълви:

— Много ли те боли?

— Вече не — каза топката. — Но каквото ми беше...

— Раната — размишляваше Янечек — изглежда е от сабя.

— Ами, от сабя! — изпуфтя подигравателно топката. — Де да беше от сабя. Куче ме ухапа, куче. Децата ме забравиха в градината, не ме прибраха през нощта и на сутринта пострадах. Едно кученце, ей такава едно фарфалаче, да дойде и да ме ухапе. Ще потъна в земята от

срам, приятели. Колко мачове съм спечелила на двора само! И изведнъж този мъник. Но за всичко са виновни немарливите деца.

— Живеех при две сестрички — оплакваше се куклата, която само чакаше топката да свърши. — Бях добра и ги оставях да правят с мен каквото си искат. А вчера, не знам защо, те се скараха заради мен, задърпаха ме за ръцете и ето ме сега без една ръка.

— Както виждам — каза пресипнало топката, — драги зайко, и ти също не си, хм, такова, в ред. Липсва ти, позволи ми да забележа, едното ухо на главата.

— Да — каза Янечек, — имам само едно ухо. Другото ми го откъсна Бирлибан.

— Мда — каза топката, — всеки с грижите си.

— Ние отиваме в Кукленград — каза куклата Хашенка, — там лекуват всякакви играчки.

— В Кукленград ли? — подскочи радостно Янечек. — И аз отивам в Кукленград, да вървим заедно.

— Защо не — обади се топката и се търкулна по пътя, който излизаше от Бонбоново.

Не се търкаляше хубаво, спуканото място се закачаше о камъните.

Куклата и Янечек я последваха.

— Топката знае пътя за Кукленград — каза куклата. — Научила го е от дървеното конче, което вече е било там.

— Щом знае пътя, да ни води — размърда оцелялото си ушенце Янечек.

На кръстопътя зад Бонбоново се отклониха вляво.

— Сега ще навлезем в гората — каза топката. — Дървеното конче ми обясни всичко, няма никаква опасност да се загубим. Зад гората има преспи от грис каша и Кифлена планина. Но ние сме играчки и затова можем да заобиколим преспите и Кифлената планина. Дървеното конче също ги е заобиколило. Само децата, които минават оттук, не могат да заобиколят преспите и Кифлената планина. Зад Кифлената планина има река. Може би ще намерим някоя лодка и ще се прехвърлим на другия бряг. Там е Мързеланово.

Куклата и Янечек се радваха, че Кукленград е близо и че всички ще се излекуват. Куклата ще получи ръка, Янечек — ново ушенце, а топката пак ще стане такава гладка, каквато си е била. Преминаха весело през гората, като пътем беряха боровинки, големи като черешки, и ягоди, големи като ябълки. Янечек се безпокоеше за Бирлибан. Но нали Бирлибан е пред него, какво може да му се случи? В Кукленград ще се намерят отново. Излязоха от гората и закрачиха през ливадата към реката. В този миг в ливадата нагази и Бирлибан с Лиса. Янечек не забеляза Бирлибан, но веднага подуши лисицата. Огледа се уплашено къде да се скрие и видя бараката. Хукна натам да не го хване лисицата, дори не си взе довиждане с топката и куклата.

— Върни се, приятелю — викна след него топката, — пътят към Кукленград не е оттам!

Но Янечек беше изчезнал!

НОВИТЕ ПРИЯТЕЛИ

Янечек доразказа на Бирлибан своята история и Бирлибан го погали по главата, попипа оцелялото ушенце и въздъхна. Седяха един до друг в тъмната тъмница и не смееха да мръднат, за да не се блъснат или спънат в нещо и да паднат. Колкото повече мислеше Бирлибан за лъжците, толкова по-малко му се искаше да лъже. Нали тогава с всеки ще се кара, както Пепик Лъжеца се кара с Хонзик Лъжеца, и никой няма да му вярва. Само дано мама не е престанала да му вярва, след като я е лъгал толкова пъти — измъчваше се Бирлибан. Ако мама отвори чекмеджето с разхвърляните играчки, веднага ще разбере какъв лъжец е бил Бирлибан и той ще се изложи здравата. Но Бирлибан не искаше да става лъжец. Ако Бирлибан стане лъжец и помоли майка си: „Мамо, дай ми вода, жаден съм“ — мама може да си помисли, че лъже, и няма да му даде. А щом мама не му даде да се напие, Бирлибан може да умре от жажда.

Както си мислеше и галеше Янечек по главата, Бирлибан наистина ожадня.

— Не си ли жаден, Янечек? — попита той плюшеното зайче.

— Не — отвърна Янечек.

— А сега ти ме попитай — каза Бирлибан.

Но преди Янечек да попита Бирлибан жаден ли е, вън се чуха стъпки и гласове.

— Чакай — дочу познат пресипнал глас Янечек, — чакай, ще натрупаме цепеници до стената, ще се покатерим по тях и ще стигнем дръжката на вратата.

— Имали сме късмет — дочу Янечек тъничко гласче, познато и мило, — имали сме късмет, че ключът си е в ключалката.

Янечек започна да се смее радостен в тъмното. Хвана с лапки Бирлибан за ръката и прошепна: „Чуваш ли? Това са моите приятели. Топката и куклата Хашенка. Идват да ни освободят“.

След малко вратата се отвори и в тъмната барака проникна широк сноп светлина. Топката се търколи първа в бараката:

— Ставайте, приятели — каза пресипнало тя, — Кукленград е на две крачки оттук.

Бирлибан подскочи от радост и започна да благодари на топката.

— Няма защо — каза топката, — няма защо. — И се изтърколи навън.

Янечек се спусна след нея и каза:

— Никога няма да забравим, че ни спаси, Топко.

— Моля, моля — каза пресипнало топката, — за приятели човек е готов на всичко.

Янечек се обърна към куклата Хашенка, поблагодари ѝ и обеща, щом му порасне другото ушенце, да ѝ изиграе една весела пиеска като на куклен театър.

— Кой е този с тебе? — обърна се топката към Янечек.

— Това е Бирлибан — каза Янечек.

— Кой Бирлибан? — попита с прегракнал глас топката.

— Ами че Бирлибан — чудеше се Янечек. — Бирлибан, който ми откъсна ушенцето.

Бирлибан се изчерви. Срамуваше се за лошата си постъпка пред топката и куклата Хашенка.

— Бирлибан вече няма да прави така — каза бързо Янечек, — заедно отиваме за моето ушенце в Кукленград.

— Добре, добре — похвали го топката, — харесва ми, че Бирлибан е решил да поправи стореното. — Каза това и се разкашля. — Извинявайте — каза тя. — Цяла нощ прекарах в градината, децата забравиха да ме приберат и съм настинала. Прегракнала съм и кашлям.

— В Кукленград ще ни излекуват всички — утешаваше я куклата.

— Да бягаме оттук, докато не са се върнали лъжците — подкани ги Бирлибан.

— Лъжците няма да се върнат скоро — каза куклата.

— Чухме ги как се карат — каза топката. — Единият лъжец лъжеше, че накрай света имало стобор, а другият лъжец казваше, че не било стобор, ами дувар. Караха се, караха се и отидоха да проверят.

— Тези лъжци, тези лъжци — подскачаше весело по пътя Янечек, — какви стобори и дувари са ги прихванали, светът няма никакъв край.

— Светът няма край — каза топката, — но лъжците от дълго лъгане са почнали да си вярват на лъжите.

— Объркани глави — засмя се куклата и всички се радваха, че са се отървали от лъжците.

След малко стигнаха до едно кладенче. Бирлибан си спомни, че е жаден. Загреба вода в шепите си и се напи. Янечек забеляза, че панталонките на Бирлибан са изпомазани с грис каша и му помогна да си ги изчисти.

— Я! — замига с очи куклата. — Кой ти скъса панталоните, Бирлибане?

— Сам си ги скъсах на Кифлената планина — каза Бирлибан.

— Нищо — усмихна му се куклата, — в Кукленград ще намеря игла и конец и ще ти ги зашия.

Най-после стигнаха до реката и се зарадваха, че една част от пътя вече е зад гърба им.

— Погледнете — каза топката, която се търкаляше напред, — тук има лодка.

— Ах, колко е хубава! — любуваше ѝ се куклата.

— И е зелена като детелина — облизваше се Янечек.

— И има две весла — каза Бирлибан.

— И най-главното — каза с прегракнал глас топката, — ще ни прекара на другия бряг.

Качиха се в лодката. Бирлибан я отвърза от кола и скочи в нея последен. Хвана веслата и потеглиха.

— Гледайте! — извика куклата и посочи към брега, от който се отдалечаваха.

Щом куклата им казваше, защо да не погледнат? Погледнаха и Янечек така се уплаши, че за малко щеше да цамбурне във водата. На брега стоеше лисицата и опитваше водата с лапа, но не ѝ се искаше да влиза в реката.

— Къш, Лисо, къш — завика по нея Бирлибан и въртеше веслата, колкото му сили държат.

— Аз ще ви чакам — пищеше на брега лисицата. — Ще ви чакам да се върнете!

— Само дано няма мост наблизко — страхуваше се топката, — лисицата ще го намери и ще ни настигне. — След малко добави: — Тук изглежда няма никакъв мост, дървеното конче щеше да ми каже.

КАК МАТЕЙ ТЪРСЕШЕ, БЕЗ ДА НАМИРА

На другия бряг всички слязоха от лодката.

— Вържете добре лодката — напомни им топката, — ако не е вързана, може да отплава.

Бирлибан привърза лодката. „Добре че знам да правя възел“ — помисли си той.

Куклата и Янечек зачакаха накъде ще ги поведе топката. Бирлибан забърза след тях.

Вървяха, вървяха и стигнаха до една жълта табелка. На табелката беше написано нещо с черни букви.

— Моля ви се, прочетете какво пише — каза топката, — очите ми остаряха вече и не виждам добре.

— Аз бих го прочел — каза Янечек, — но играчките не ходят на училище и не могат да четат.

— Аз ще ходя на училище догодина — обади се Бирлибан. — Знам вече буквите А, И и Д. Виждате ли? На табелката има А.

— Това няма да ни помогне — каза с пресипнал глас топката.

— Може би аз ще прочета надписа — каза с тих глас куклата Хашенка. — Вкъщи винаги внимавах, когато момиченцата се учеха да четат.

Куклата се надигна на пръсти и бавно засрича:

— Без-ря, тук сбърках, Без-по-ряд-ко-бо, не во. Безпорядково. Един км.

— Какво е това един км? — попита Янечек.

— Сигурно са сбъркали — каза топката. — Искали са да напишат „към“, но буквата им е изпаднала и написали км.

— Не, не — поправи я Бирлибан, — км означава километър. Километърът е разстояние и това разстояние се изминава за четвърт час. Щом на табелката е написано един километър, ще трябва да вървим четвърт час и ще стигнем в Безпорядково.

— Ама че измислици — промърмори топката. — Да сме вървели един километър. Как да стигнем до Кукленград, това ми прочетете вие.

— За Кукленград нищо не пише — каза куклата.

— Големи сте четци — мърмореше топката, — за километри можете да прочетете, а за Кукленград — не.

— Ами няма да чета, щом като не е написано на табелката — сърдеше се куклата Хашенка.

Топката не ѝ каза нищо повече. Боеше се да не почнат да ѝ натякват, че е сбъркала пътя. Затова каза:

— Добре де, добре. Ще тръгнем за Безпорядково, от Безпорядково сме в Мързеланово, а оттам Кукленград е на две крачки.

Тръгнаха пак. След четвърт час се дотъркаляха, доскачаха и дотътриха до Безпорядково. Оле-ле, какво видяха! Плетищата съборени, къщите олющени и мръсни, и боклук, боклук — с лопата да го ринеш.

— Тук изглежда не са виждали метла — каза топката. — Инак поне площада си щяха да пометат.

— Може пък и да имат метли, но да не им се мете — рече Янечек. — Познавам едно момченце, държи метлата в ръце, но не иска да мете.

Бирлибан се правеше, че не слуша, но се радваше, че Янечек не спомена името на момченцето, което не искало да мете.

— Каква мръсотия — мръщеше се куклата и внимаваше да не си изцапа полата.

Тъкмо минаваха край един ръждясал плуг, от някаква мръсна къщурка изскочи малко момченце, което, щом видя как по площада се търкаля топката, подскача зайчето Янечек и пристъпва куклата Хашенка, запляска с ръце от радост.

— Оле-ле — натъжи се момченцето, когато го приближиха. — Топката е спукана, зайчето няма ухо, а куклата е без ръка.

— Добър ден — поздрави го важно топката.

— Добър ден — поздрави и непознатото момченце. — Аз се казвам Матей.

— Аз съм Бирлибан — каза Бирлибан.

— А аз — Хашенка — усмихна се куклата.

— Аз съм Янечек — поклони се като на куклен театър зайчето.

— Горкичките — съжали играчките Матей, — всекиму липсва по нещичко.

— Това ни е известно — промърмори топката. — Затова сме тръгнали за Кукленград. Там ще ни излекуват и пак ще си бъдем каквито бяхме.

— Чак в Кукленград? — поклати глава Матей. После се чукна с пръст по челото. — Да ви поправят ли отивате в Кукленград?

— За какво друго? — тръсна глава куклата.

— Щом е за това, няма за какво да ходите до Кукленград. Аз имам вкъщи същата ръка, каквато търси куклата, и точно такова ухо, каквото липсва на зайчето. А на топката ще лепна една лепенка и готово. Защо да биете толкова път?

Янечек погледна куклата, куклата погледна топката, а Бирлибан погледна всички.

— Хм — покашля се топката, — много ти благодарим. Тъкмо ще си спестим ходенето.

— Елате — каза Матей и поведе играчките към къщурката.

Бирлибан тръгна след тях.

Влязоха в една голяма стая. Вътре имаше голям като замък шкаф, а в шкафа имаше чекмедже. То много приличаше на Бирлибановото чекмедже с играчките, само че беше много, много по-голямо и можеше да побере десет пъти повече играчки.

— Помогни ми, Бирлибане — помоли Матей.

Двете момченца клекнаха и изтеглиха чекмеджето. Оле-ле, чекмеджето му беше едно такова...

Играчки, книжки, цветни хартийки, моливи, гвоздейчета, марки, кибритени кутийки, колелца, дъсчици, камъчета, стъкълца, тетрадки, боички, пластилин, сухи листа, ръждясал катинар, стар бонбон, парченце корав хляб — всичко това се търкаляше в огромното чекмедже разхвърляно, разбъркано, изпомачкано и изпочупено. Матей не му обърна никакво внимание. Само каза:

— В чекмеджето е малко разхвърляно. Не обичам да подреждам. Редът изисква работа, а безпорядъкът се прави сам.

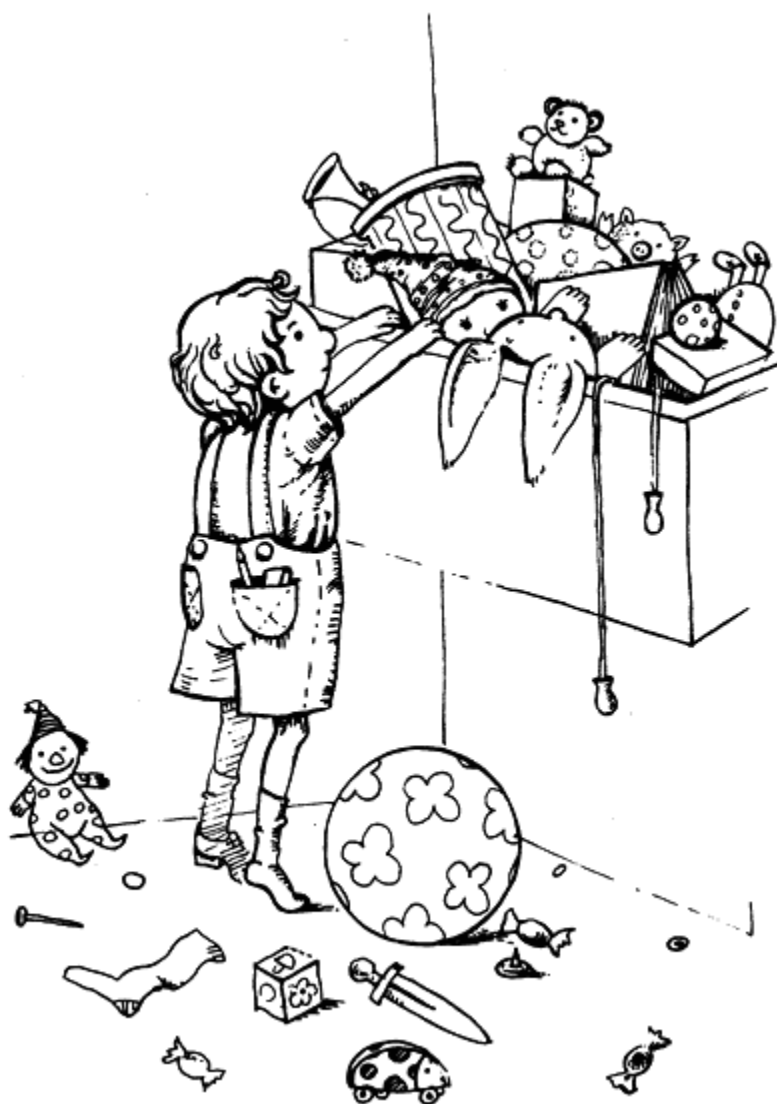
Бъркотията в чекмеджето на Матей не се хареса на Бирлибан.

— Хм, хм — разсъждаваше на глас топката, — в тази бъркотия май нищо няма да намерим.

Куклата Хашенка кихна. Лошата миризма от чекмеджето я щипеше в носа.

Само Янечек се радваше. Разбира се, не на безпорядъка, а защото в чекмеджето имаше толкова много неща, че между тях можеше да се намери и ушенце за него.

— Помогнете ми да преровим това — каза Матей. — Ще потърсим и все ще намерим нещо.

Матей започна да се рови в чекмеджето, а Бирлибан му помагаше. След малко се присъедини и Янечек. Само куклата се боеше да не се изцапа и не помагаше. И топката не помагаше.

— Мен не ме закачайте — каза тя, — настинала съм, а от чекмеджето се вдига прах. Ще ми раздразни гърлото и пак ще се

разкашлям. — И застанала зад Бирлибан, тя загледа любопитно какво изважда от чекмеджето.

Когато Бирлибан извади една стара подметка, топката се развика:

— Стари неща продавам! Кой търси стара подметка? Купете старата подметка!

Когато Бирлибан извади шепа разпилени червени мъниста, топката извика:

— Червени мъниста, хайде на червените мъниста, кой иска червени мъниста? На конец ги нанижете, гердан си направете, на шията си го носете!

А когато Бирлибан извади от чекмеджето парче корав хляб с масло, топката се развика:

— Хляб с масло, хляб с масло! Сбирайте се мишки и мишоци, натъпчете си коремите! Маслото е прясно, побързайте!

Топката си мислеше, че така става много весело и беше горда, че е измислила тази смешна игра. Но Матей не хареса играта. Обърна се към Бирлибан и каза:

— Моля ти се, Бирлибане, кажи й да млъкне. Пречи ми да търся.

Топката млъкна разядосана. Търкулна се до куклата, която стоеше до масата и страхливо се озърташе. Боеше се да не се изцапа, понеже подът беше потънал в смет и разпиляна слама. Търкулна се до куклата и каза:

— Не е ли по-добре да тръгваме за Кукленград? Дори да намерят в чекмеджето каквото ни трябва, то ще е я изпочупено, я изпомачкано и мръсно.

След малко дотърча и Янечек и се оплака:

— В чекмеджето има разпилени гвоздейчета. Не искам да се убода. По-добре да тръгваме за Кукленград.

— Тъкмо това приказвахме, приятелю — каза пресипнало топката. — От този прахоляк още повече ще се разкашлям и разболея.

В този миг Бирлибан изохка силно. Както ровеше в чекмеджето, се убоде на един дълъг и остър пирон.

— Дойде ми до гуша — завика Бирлибан. — Такъв безпорядък! Тръгвам за Кукленград, ако ще да е накрай света! Изпободох се тук.

— Защо сте такива лоши? — едва не заплака Матей. — Аз исках да ви помогна.

— Който иска да помага, трябва да знае кое къде е сложил. Ясно ли ти е? — каза топката.

— Благодарим ти, Матей — каза куклата, — предпочитаме да вървим в Кукленград. Може би на връщане ще се отбием при теб, стига да си подредил и почистил. Инак изобщо не ни викай. При теб човек непрекъснато се бои да не се изцапа.

Разделиха се колкото може по-бързо с Матей и тръгнаха.

Бирлибан стискаше в шепа убодения си пръст, раната го болеше. „Такъв безпорядък — мислеше си той, — такъв безпорядък.“

— Напразно се бавихме — ядосваше се топката, — досега да сме стигнали в Мързеланово, а оттам Кукленград е на две крачки.

Ускориха ход и след малко излязоха от Безпорядково.

БИРЛИБАН СЕ РАДВА, ЧЕ МОЖЕ ДА БЯГА

— Кога най-после ще стигнем в Кукленград? — въздъхна по едно време куклата.

— Струва ми се, че никога няма да стигнем там — каза умореният Янечек.

— А пък аз се питам дали не сме се загубили — каза Бирлибан.

— Не сме се загубили — мърмореше топката и подскачаше по пътеката. — Мисля, че познавам малко пътя.

Изкачиха се по един баир и слязоха, после пак се изкачиха и пак слязоха, а когато слизаха от третия баир, пред очите им се разкри чудна, пречудна гледка.

Сред зелена ливада с мека като перушина трева растяха дървета и под всяко дърво лежеше по едно дете.

— Погледнете само! — извика Янечек и посочи с лапка клоните на дърветата.

Кой и къде е виждал такова нещо? По дърветата не растяха ябълки и круши, както другаде. По дърветата растяха салами, шунки, кренвирши, хлебчета, на ниските клони растяха кнедли, а на високите — печени гъски. Между клоните проблясваха шишета с лимонада, жълта и червена, и се полюшваха канички със сос, купички със супа и всевъзможни стомнички, бог знае с какво пълни, може би с мляко, може би с каймак, може би с какао.

Куклата подскачаше от радост и си тананикаше:

*„Как ще ям, как ще ям
шунка, кренвирш и салам.“*

Тананикаше си, като посочваше онова, за което ставаше дума.

Янечек не знаеше какво да си мисли за всичко това, мърдаше с оцелялото ушенце и гледаше към Бирлибан. Бирлибан потърка очи

веднъж, потърка дважд, но като видя, че дърветата си стоят, отрупани с ястия и лакомства, обърна се към топката и каза:

— Да не сме в Кукленград?

— В Кукленград? — каза топката. — Не, не! Ако се съди по тези дървета, трябва да сме в Мързеланово.

Куклата, Янечек и Бирлибан гледаха като замаяни, само на топката не й хареса тук. Тя ги подкани:

— Чудя ви се как можете да стоите и да гледате тези глупави дървета. Разбирам да растяха по тях красиви шарени топки, футболни или гумени, та и аз да погледам. А то — ядене! Да не искате да играете на народна топка с кренвирши?

Никой не й обърна внимание.

— Да отидем под някое дърво — помоли куклата.

И отидоха.

Под дървото лежеше непознато момченце.

— Шшшт, спи — пошепна куклата.

— Какъв дебелан! — поклати глава Янечек.

„Блазе му“ — помисли си Бирлибан.

Топката се търкулна при тях и кихна:

— Апчхи! — и веднага се заизвинява: — Прощавайте, тази проклета моя хрема!

Кихането събуди дебеланкото под дървото. Но той дори не се помръдна, само леко поотвори очи и лениво погледна Бирлибан, Янечек, куклата и топката.

„Няма как — каза си топката, — ще трябва да поговоря с това момченце, за да разбере коя съм.“ Беше безкрайно горда, че водеше Бирлибан, куклата и Янечек в Кукленград. Покашля се и започна важно:

— Позволете да попитам, нали сме в Мързеланово?

— Да — каза момченцето под дървото, без да помръдне и сега.

— Далече ли е Кукленград? — попита куклата.

— Не — отговори момченцето.

— Добре ли се лежи така? — каза бързо топката, само за да продължи разговора.

— Да — отговори момченцето.

— А късаш ли си нещо за ядене от дървото? — поиска да узнае Бирлибан.

— Не — каза момченцето.

„Този си знае само да — не, да — не“ — мърмореше си под носа топката, та никой да не я чуе.

— Ей там под онова дърво лежи момиченце — обади се Янечек.

Щом куклата чу „момиченце“, веднага се затича натам. Другите я последваха.

Куклата им замахна отдалече:

— Шшшт, спи — прошепна тя.

— Каква дебеланка! — поклати глава Янечек.

„Блазе й!“ — помисли си Бирлибан.

Топката така се залетя към тях, че не можа да спре. Блъсна се в Янечек и той извика:

— Ох!

Викът събуди дебеланката. Но не се помръдна, само отвори очи:

— Защо крещите? — рече недоволно тя.

— Аз без да искам, аз без да искам — оправдаваше се запъхтяна топката.

Момиченцето лениво огледа Бирлибан, Янечек, куклата и топката и каза:

— Какво правите тук? Откъде сте?

— Отиваме в Кукленград — каза топката.

— Поговорихме с онова момченце там — започна да обяснява куклата, — но то викаше само да и не. Ти си по-добро, момиченце, ти приказваш хубаво с нас.

— Оставете го този — каза дебеланката, — той е най-големият мързеланко в Мързеланово. Никога не казва повече. Само да или не.

На Бирлибан му се искаше да разбере дали момиченцето ще стане да си откъсне нещо за ядене от дървото. Затова попита:

— А късаш ли си нещо за ядене от дървото?

— Ами! — засмя се момиченцето. — Защо да ставам, така хубаво си лежа. Гледай добре — каза то и смигна с едното си око.

Едва момиченцето смигна с око, в клоните на дървото нещо изшумоля, долетя кренвирш и застана над устата му. То само си отхапваше и дъвчеше. След кренвирша долетя хлебче.

Когато момиченцето изяде всичко, каза на Бирлибан:

— Гледай добре.

Сега смигна не с едното, а с двете си очи. В клоните на дървото нещо изшумоля и долетя шише лимонада с чаша. Шишето се наклони и наля лимонадата в чашата. Момиченцето дори не мръдна, но въпреки това се напи.

„Много е хубаво така — помисли си Бирлибан. — Ама дали се облича и мие самичко, самичко ли си мие зъбите и реши?“

Дебеланката допи лимонадата и се усмихна.

„Можеше да ми даде да пийна поне — сърдеше се Бирлибан. — Или си мисли, че ще взема да прося?“ Бирлибан не просеше, това беше срамно. Предпочете да си мълчи.

— Много ми е хубаво — похвали се дебеланката.

— А сама ли се миеш и решиш? — попита Бирлибан.

— Ами! — отговори дебеланката. — Защо да правя това? В Мързеланово сапунът и водата мият сами, гребенът реши сам, четката мие сама зъбите. И обувката сами се обуват и събуват, също и обличането не създава никакъв, ама съвсем никакъв труд.

„Ах — мислеше си Бирлибан, — колко е хубаво в Мързеланово! Да можеше и аз само веднъж, само за мъничко да опитам!“

— Приказват си те, приказват си — мърмореше си топката. — Само се бавим. Досега да сме стигнали до Кукленград.

Момиченцето чу, че топката мърмори и каза:

— Кукленград е близичко. Ще вървите все по пътеката чак до края на Мързеланово, а после, докато кажете: „Ринги-ринги-рая, падна дявол от трамвая“ — ще бъдете в Кукленград.

Куклата и Янечек също искаха да тръгват вече. Трябваше и Бирлибан да тръгне. А не му се тръгваше, никак не му се тръгваше.

Разделиха се с дебелианката и потеглиха.

Янечек вървеше провесил ушенце и мислеше ли, мислеше за нещо.

Накрая не издържа и попита топката:

— А защо този дявол е паднал от трамвая?

— Какъв дявол? — зяпна учудена топката.

— Как какъв — „Ринги-ринги рая, падна дявол от трамвая“ — каза Янечек.

— Защо е паднал ли? — замисли се топката и започна да мъдрува: „Сигурно трамваят е вървял, а дяволът е искал да скочи в движение и е паднал“.

— Горкичкият! — въздъхна куклата Хашенка. — Дали му се е случило нещо?

— Случило му се е, сигурно му се е случило — отвърна топката.

— Може да си е счупил рогата — каза Янечек.

— Да, рогата — съгласи се топката, — а момченцата — краката. — Харесваше ѝ, че рогата се римува с краката и че това прилича на стихотворение. Беше готова да продължи още, но ѝ се стори, че скоро ще излязат от Мързеланово, и беше нащрек, та първа да види Кукленград.

Бирлибан не слушаше какво си говорят играчките. Оглеждаше се и видя, че дърветата с ястия и лакомства започнаха да оредяват и че приближава крайт на Мързеланово. „Жалко — мислеше си той, — жалко, че си отиваме.“ В този миг на самия край на Мързеланово съгледа дърво, под което не лежеше никой. Сякаш чакаше Бирлибан. Бирлибан забави крачка, вървеше все по-бавно и по-бавно, докато съвсем изостана. „Все ще настигна някак играчките — мислеше си той. — Пък, ако не ги настигна, Кукленград е близко, там ще се намерим. Само за минутка, за минутчица ще полегна под дървото, да опитам как се лежи.“

Бирлибан се отби от пътя и забърза към избраното дърво. Янечек, куклата и топката дори не забелязаха, че Бирлибан го няма.

Бирлибан легна в меката трева под дървото. „Лежи се хубаво, хубаво се лежи — зарадва се той. — А какво ще стане, ако смигна с едното око? Ще смигна, защо да не опитам?“ — и Бирлибан смигна с едното око. В клоните на дървото се чу шумолене и пред Бирлибан застана цяла печена гъска. След гъската долетяха нож и вилица. Ножът сам режеше, а вилицата сама слагаше късчетата в устата му. Бирлибан не трябваше да прави нищо друго, освен да отваря уста и да яде. Ето и кнедлите застанаха сами над него, и каничката ги поливаше сама със сос. „Стига вече“ — искаше да каже Бирлибан, но кнедлите и месото сами влизаха в устата му и той не можеше да извика с пълна уста. „Стига вече, стига вече“ — искаше да извика Бирлибан, но невидими

ръце го хранеха и не му даваха да проговори. Бирлибан чувстваше как му расте коремът, как надебелява като онзи дебеланко и онази дебеланка, а гъската още не беше изядена и все нови и нови кнедли се спускаха от дървото. Бирлибан се уплаши не на шега от това огромно количество храна, но продължаваше да яде, докато не изяде всичко. Така се натъпка, че дори не можеше да мига вече. Пряеде и заспа.

Пробуди го тайнствено шумолене. Подухна ветрец и листата на дървото зашумоляха, сякаш си приказваха нещо. Бирлибан слушаше. За какво си говореха листата? Бирлибан слушаше и започваше да разбира:

— Кой лежи под нас в тревата? — шумоляха листата. — Ветре мили, това е Бирлибан. Под това дърво никой не е лежал още. Чакаше Бирлибан. И Бирлибан дойде. Виждаш ли само какъв е дебелан? Едва се мърда. Няма вече да се мие, да се реши, да се облича и да се обува. С една дума — нищо няма да прави. Само ще лежи. След някоя седмица и да иска дори, няма да може да се движи. Ще затлъстее и ще почне да го мързи, краката и ръцете му ще се отучат да се движат и Бирлибан само ще лежи. Добре ще му е в Мързеланово.

Бирлибан се уплаши. И да иска дори, няма да може да се движи. И само ще лежи като онзи дебеланко? Краката му ще се отучат да тичат, а ръцете му ще престанат да се движат? Не, само това не! Бирлибан така обича да тича из градината. А престанат ли да се движат ръцете му, нито кубчета ще може да си реди, нито ще може да си играе с играчките. Как ще му е добре тогава в Мързеланово?

— Искам да се движа! — извика Бирлибан и се опита да се помръдне. Удаде му се, но трудно, много трудно. Надигна се също като вълка от Червената шапчица. Сякаш коремът му беше пълен с камъни.

Да бяга, час по-скоро да бяга оттук! Бирлибан се изправи тежко. Под близкото дърво лежеше друг дебелан. Бирлибан дори не се сети да каже: „Блазе му“.

Скочи и побягна. Мамичко, това се казва препускане!

КАК БИРЛИБАН ТИЧА НАПРАЗНО

От радост, че още може да се движи, Бирлибан така бягаше, че забрави накъде тича. Обърка пътя, но не знаеше това. Дълго тича и му беше хубаво. Вече не се чувстваше като вълка от Червената шапчица, чийто корем бил пълен с камъни.

Тичаше и си говореше:

— Чудно, защо още не съм в Кукленград? Изглежда неведнъж, а хиляди пъти трябва да кажа „ринги-ринги рая, падна дявол от трамвая“, докато стигна в Кукленград. Май ни излъга онази дебелана.

Не, момиченцето не беше ги излъгало. Бирлибан се беше загубил.

Вместо дървета с ястия и лакомства пред него изникна някакво село. Не изглеждаше да е Кукленград, беше съвсем обикновено село и Бирлибан разбра, че се е загубил.

— Мяу — чу се откъм зида.

Бирлибан вдигна очи. Върху зида се протягаше котаракът Мацек.

— Мацек! — викна му Бирлибан.

Мацек го погледна и присви очи, сякаш му се присмиваше.

— Какво ми се присмиваш? — разсърди се Бирлибан. Спомни си за счупения клон в градината. — Камък ли искаш да взема? — все повече и повече се сърдеше Бирлибан на котарака. Сърдеше се и за счупения клон, и за това, че още не е настигнал Янечек, но не се сърдеше на себе си, сърдеше се на котарака.

— Мяу — измяука пак Мацек.

— Ти пак ли ще мяукаш — викна Бирлибан, грабна камък от пътеката и го запрати по котарака.

Мацек побягна по зида, а Бирлибан се наведе за нов камък и хвърли отново.

— Престани с тези камъни! — кресна някой зад гърба му.

„Никой не може да ми заповядва“ — каза си Бирлибан и нарочно хвърли още веднъж. Едва тогава се обърна.

Зад него стоеше Тониковият баща, съседът, който казваше, че ще го обади на татко му.

„Ох — уплаши се Бирлибан, — сега ще има да ме хока.“

Съседът обаче го погали по главата и каза:

— Много ми харесва, че не слушаш, Бирлибане. Бъди още по-непослушен.

„Непослушен ли? — учуди се Бирлибан. — Дали съседът не е сбъркал? Искал е да каже послушен, а излязло непослушен.“

— Да, бъди още по-непослушен — повтори съседът. — Ти си в Непослушково, а тук никой не слуша.

Бирлибан не вярваше много на съседа, но той не му се скара, нито каза, че ще го обади на татко му, така че може би говореше истината. Но как е попаднал тук? Съседът разказа сам:

— Търся Тоник, Бирлибане. Не си ли го виждал някъде? Снощи отиде да затвори кокошките и не се е върнал оттогава.

— Срецнах го — отвърна Бирлибан, — но това няма да ви зарадва много. Сигурно вече се е превърнал на лимонова резенка.

— Какво каза? — даде ухо съседът.

— Вървете при Тоник — каза Бирлибан. — Тоник е в Бонбоново и ви поздравява.

— В Бонбоново ли е? — каза съседът. — Пък аз го търся в Непослушково. Добре че ми каза. Тръгвам за Бонбоново.

— Ха, вие знаете къде е Бонбоново? А Кукленград не знаете ли къде е?

— Кукленград ли? Оттук, Бирлибане, оттук. — И съседът посочи пътя, който минаваше през селото.

Бирлибан поблагодари и се разделиха.

Тръгна край една голяма овощна градина. До плета растеше ябълка, а на ябълката беше подпряна висока стълба. На стълбата стоеше едно момченце. Щом го видя, момченцето извика:

— Ей, кой си ти? Теб не съм те виждал!

— Аз съм Бирлибан — каза Бирлибан нехайно и пъкна ръце в джобовете, да не би онзи да си помисли, че го е страх от него.

— Бирлибан, Бирлибан — покатери се по стълбата момченцето. — Разбира се, че Бирлибан. Ставаше вече дума за теб в Непослушково.

— Виждаш ли — изпъчи се Бирлибан. Радваше се, че е известен.

В този миг от къщурката сред градината излезе мъничък побелял дядо и започна да маха и вика на момченцето върху стълбата:

— Скоро да слизаш от стълбата!

Момченцето не отговори и се покатери още по-нагоре.

— Слизай! — викаше дядото.

Момченцето се катереше още по-нагоре и по-нагоре.

„Леле, какъв непослушник!“ — помисли си Бирлибан и гледаше любопитно какво ще стане.

Дядото се дотътри до стълбата и завика:

— Качвай се по-нагоре, качвай се по-нагоре!

Момченцето започна да слиза.

„Гледай ти“ — мислеше си Бирлибан.

Когато дядото му викаше да слиза, то се качваше нагоре, сега дядото му казва да се качва, а пък то слиза. Брей, че непослушни били децата в Непослушково!

Бирлибан почака момченцето да слезе. „Сега ще има пердах!“ — помисли си Бирлибан. Но дядото дори не му се скара. Заедно тръгнаха към къщурката. Бирлибан закричи по своя път.

На пейката пред една друга къщурка седеше момиченце и държеше в ръката си хляб с масло. Прозорецът на къщата беше отворен и зад него стоеше майка му.

— Цялата филия ли трябва да изям? — попита момиченцето.

— Яж и не приказвай — отвърна майката.

Щом тя каза „яж“, момиченцето престана да яде, остави филията на пейката и избяга. „На бас се хващам, че нищо няма да му се случи“ — мислеше си Бирлибан и гледаше завистливо след момиченцето. И наистина нищо не му се случи. Майката нито му се скара, нито го наби.

Бирлибан продължи нататък и видя малко момченце. Момченцето стоеше до плета и с пълни шепи ядеше череша от дървото.

— Престани с тези череша — викаше по него майка му.

Но и това момченце не слушаше майка си и продължаваше да яде череша.

„Гледай ти — мислеше си Бирлибан, — тукашните деца могат да правят каквото си искат. Никой за нищо не ги търси, нито пък трябва

да слушат.“ Харесваше му на Бирлибан в Непослушково, страшно му харесваше.

Когато стигна в края на селото, чу подвикване:

— Ела тук, ела!

Бирлибан се огледа с надеждата пак да види някой непослушник. Този път не ставаше дума за непослушници. На пътя стоеше някакъв човек и подвикваше на кученцето си:

— Ела тук!

Но кученцето тичаше из полето, без да се обръща.

„Гледай ти — помисли си Бирлибан. — В Непослушково не само децата, но и кучетата не искат да слушат.“

На излизане от Непослушково Бирлибан си закачи панталонките за един шипков храст.

— Пусни ме — помоли Бирлибан, но шипката не само не го пусна, а го задърпа още по-силно.

Бирлибан се разядоса и завика:

— Дръж тогава, дръж, щом ти харесва!

Шипката го пусна начаса.

„Чудна работа — рече си Бирлибан, — тук дори и шипките не слушат.“

Бирлибан вървеше и както си вървеше си говореше, че никак няма да е лошо и той да не слуша така.

Ех, че весело ще бъде!

Пътят минаваше през гората.

„Да беше Янечек с мен, щяхме да си побъбрим поне“ — мислеше си той. Дойде му на ум да си попее. Знаеше много песнички. Започна със „Зайченцето бяло“ и завърши с „От днес имам вече нови панталонки“.

И понеже му се допи вода, запя си само:

— Аз съм жаден, жаден, жаден...

„Като след какво може толкова да съм жаден? — питаше се той. — Има бегачка жажда, тя идва, след като си тичал и лудял много, та ти се приисква веднага да се напиеш с вода, но не бива веднага, мама не дава, защото си потен. После идва бонбонската жажда, след сладки работи, аха, аз съм ожаднял от ореховките, дето ги ядохме с Катенка. И накрая е соленката жажда, след солени работи. Аз имам и от тази жажда. Нали в Мързеланово ядох печена гъска. Имам си три жажди

наведнъж: бегачка жажда, бонбонска жажда и соленка жажда“ — говореше си Бирлибан. Едва каза това и жаждата му се усили още повече. Три жажди наведнъж, това и за Бирлибан е много. Не щеш ли, отнякъде се появи лисицата.

— Бирлибанчо, Бирлибанчо — заскимтя и сладко взе да се умилква тя, — търсих те и ето че те намерих. А къде са другите? — любопитно разпитваше тя.

Бирлибан се уплаши.

— Върви си, Лисо — каза той, — мога и сам да отида до Кукленград. Другите се изгубиха.

— И Янечек ли се изгуби? — разпитваше лисицата и лакомо се облизваше.

— И Янечек — кимна Бирлибан.

— Аха, аха — усмихваше се лисицата, — няма значение, няма значение. Ще дойда с теб. Сигурно Янечек не е далеч.

Какво му оставаше на Бирлибан? Тръгна той напред тропа-троп, лисицата отзад скок-подскок.

— Не се ли учудваш, че те намерих, Бирлибанчо? — вървеше и приказваше Лиса.

Бирлибан се страхуваше за Янечек и мълчеше.

— Лодките не са само за теб, за топката, за куклата и за Янечек. И за лисиците има лодки. Намерих една в тръстиката и преплавах с нея. Закъснях малко наистина. Но сега сме пак заедно, Бирлибанчо, и скоро няма да се разделим.

— Къш, Лисо — пъдеше я Бирлибан, — ако тръгнеш с мен, пак ще повикам кучето.

— Повикай го, повикай го, Бирлибанчо! — подсмиваше се лисицата.

Какво му оставаше на Бирлибан? Никакво куче не знаеше да има наблизо.

Мълчеше и не поглеждаше дори към лисицата. Лиса тичаше край него и не издържа така дълго.

— Бирлибанчо, миличък — обади се тя след малко, — мъчи ли те жажда?

„Откъде знае тая Лиса, че съм жаден?“ — питаше се Бирлибан. Съвсем беше забравил, че беше пял за своята жажда и лисицата го е чула.

— Жаден съм, Лисо — каза Бирлибан.

— Аз зная как да си утолиш жаждата — сладко обясняваше лисицата, — ела с мен. Не бой се, недалеч оттук има чудесни дъхави и сочни ябълки. Ще ти угасят жаждата и от водата по-добре.

На Бирлибан страшно му се прияха сочни ябълки. Послуша лисицата и я последва.

Наистина не беше далече. На тревата бяха наредени високи купчини ябълки и не само ябълки, ей там се синееха купчини сини сливи, до тях круши, а още по-нататък... И да искаше, Бирлибан не можеше да види какво има по-нататък.

— Вземи си, вземи си — подканяше го сладко лисицата.

Не беше нужно да го подканя. Бирлибан посегна към една особено хубава, от едната страна жълта, от другата червена ябълка. „Такава ябълка не може да не прогони жаждата“ — помисли си той.

Посегна Бирлибан към ябълката, но ръката му остана празна. Цялата купчина ябълки беше просто нарисувана като в книжка с картинки. Затича към сливите и крушите. Всичко, всичко беше само хубави рисунки. Бирлибан се огледа за лисицата.

— Хи-хи-хи — превиваше се от смях Лиса, — всичко това е нарисувано Бирлибанчо, нарисувано. Тези купчини ябълки, круши и сливи, всичко, което виждаш наоколо, можеше да бъде истинско, ако момченцата не чупеха клоните на дърветата. Виждаш ли онези най-червени ябълки на втората купчина? — каза лисицата. — Тези ябълки са от клона, който ти счупи.

Бирлибан забрави, че беше решил да не се мръщи и се намръщи.

— Лоша лисица — завика той, — радваш се, че съм счупил клона.

— Хи-хи-хи — смееше се лисицата, — горкият Бирлибанчо! Как ще си утолиш жаждата сега?

Бирлибан погледна тъжно за последен път нарисуваните сочни ябълки, обърна се и закричи по пътя. Лиса затича подире му.

„Няма да приказвам с нея, щом е такава“ — реши Бирлибан. Жаждата продължаваше да го мъчи, но вече не говореше, нито пееше за нея.

Мълчеше Бирлибан, мълчеше и лисицата. Стигнаха така до края на гората и видяха едно село. На Бирлибан селото му се стори познато, но не можеше да каже защо.

— Джаф, джаф — залая куче отнякъде.

— Куче, Лисо, куче — развика се Бирлибан, за да прогони лисицата.

Но нямаше защо да ѝ казва. Лисицата сама побягна, щом чу кучешки лай, и се скри дълбоко в гората.

Бирлибан си отдъхна.

— Джаф, джаф — залая кучето отново и тъжно.

Чак сега Бирлибан го разгледа. Какво ти куче, това беше съвсем мъничко кутренце. Къде, къде го беше виждал той?

— Джаф, ах, джаф, ах — джафкаше и плачеше кученцето.

— Защо си тъжно, кученце? — попита го Бирлибан.

— Как да не съм тъжно — джафкаше кученцето, — като съм се загубило. Стопанинът ми викаше: „Ела тук, ела тук!“ — а аз избягах в полето. Никога не съм ходило в полето и сега не знам как да се върна. Аз съм от Непослушково.

Едва сега Бирлибан позна кученцето и селото отпред. Горкият Бирлибан! Минал през гората и пак се върнал в Непослушково. Чудеше се как е станало това, но на кученцето каза:

— Ще те заведа у вас. Ти ми помогна с лая си да прогоня лисицата, сега аз ще ти помогна.

Върнаха се в Непослушково по познатия път. Шипката край пътя беше цялата изпочупена.

— Кой те изпочупи така, Шипко? — попита я Бирлибан.

— Ах — въздъхна шипката, — вятърът тичаше из полето и ми викаше: „Пусни ме, пусни ме“ — пък аз не исках да го послушам. Вятърът се втурна върху мен и ми изпочупи клоните.

„Ако шипката го беше послушала, вятърът нямаше да ѝ изпочупи клоните“ — помисли си Бирлибан и каза:

— Друг път, Шипко, по-добре пускай вятъра и нищо няма да ти се случи.

— Джаф — излая кученцето, то не обичаше да мълчи, когато другите говорят.

— Не познаваш ли това кученце, Шипко? Изгубило се и не знае как да си отиде — сети се Бирлибан.

— Не го познавам — отговори шипката.

Когато Бирлибан влезе в Непослушково, видя край плета момченцето, което се тъпчеше с череша. Момченцето плачеше.

— Какво ти е, защо плачеш? — попита го Бирлибан.

— Как да не плача — каза момченцето, — изядох толкова много черешки, че сега ме заболя корема.

„Ако момченцето беше послушало майка си да не яде толкова много черешки, нямаше да го боли коремът сега“ — помисли си Бирлибан.

— Друг път слушай и не яж толкова много черешки — каза той.

— Джаф — излая кученцето, то не обичаше да мълчи, когато другите говорят.

— Момченце, не познаваш ли това кученце? Изгубило се е и не знае как да си отиде — сети се Бирлибан.

— Не го познавам — отговори момченцето.

Когато Бирлибан мина край пейката, където момиченцето си беше оставило хляба, намери пейката празна. Момиченцето тичаше насреща му и молеше:

— Дай ми нещо за ядене, умирам от глад, а мама е на работа и ще се върне чак довечера.

— Нямам нищо за ядене — каза Бирлибан, — изяж си филията с маслото.

— Не мога — отвърна момиченцето, — оставих я на пейката и някой я е изял. Да знаеш само колко съм гладна.

— Трябваше веднага да си изядеш хляба — каза Бирлибан — и тогава никой нямаше да ти го изяде.

— Джаф — излая кученцето, то не обичаше да мълчи, когато другите говорят.

— Момиченце, не познаваш ли това кученце? Изгубило се е и не знае как да си отиде — сети се Бирлибан.

— Не го познавам — каза момиченцето.

Най-после Бирлибан стигна до градината с ябълката, на която беше подпряна стълбата.

Под ябълката ходеше момченцето и куцаше.

— Защо куцаш? — попита го Бирлибан.

— Исках да се кача на върха на стълбата и паднах. Затова куцам — обясни момченцето.

„Ако беше послушало дядо си, сега нямаше да куцаш“ — помисли си Бирлибан и вече не му завиждаше, че не слуша.

— Джаф — излая кученцето.

— Не познаваш ли това кученце? — посочи Бирлибан кучето, което беше по-скоро кутренце. — Изгубило се е и не знае как да си отиде.

— Познавам го, познавам го — докуцука до оградата момченцето, — подай ми го, ще го отнеса до тях.

Бирлибан му го подаде. Кученцето радостно заскимтя, когато разбра, че момченцето ще го заведе у дома.

— Джаф — поблагодари то на Бирлибан.

Бирлибан излезе от Непослушково и кого видя насреща си? — съседът, Тониковият татко, стоеше пред Непослушково.

— Гледай ти, Бирлибан! — посрещна го съседът.

— А вие защо ми показахте погрешен път? — упрекна го Бирлибан.

— Не знаех, че ще ме послушаш, Бирлибане — каза съседът, — затова ти посочих обратния път. Казвам си, тъй или иначе, Бирлибан няма да ме послуша и ще тръгне по другия път.

— Но аз ви послушах — настояваше Бирлибан.

— Ти вече слушаш? — поклати недоверчиво глава съседът. — Е, щом слушаш, мога да ти покажа верния път. Оттук, Бирлибане, оттук. Желая ти успех.

БИРЛИБАН ИСКА ДА ПИЕ ВОДА

Едва излезе Бирлибан от Непослушково — и отново го замъчи жажда. Докато приказваше с някого, забравяше, че е жаден. Но сега! Бонбонската жажда, соленката жажда и бегачката жажда го молеха в един глас:

— Бирлибане, дай ни да пием.

Устата му беше изсъхнала и никъде не виждаше кладенче, извор или поточе. Поне да беше срещнал някого, щеше да го попита къде може да си угаси жаждата.

Така дойде до един голям жълт слънчоглед, около който се въртяха и бръмчаха две пчели. То не беше какво да е бръмчене, струваше му се, че си приказват нещо. Бирлибан наостри слух и наистина съвсем ясно долови думите им:

— Чудесен слънчоглед — каза първата пчела, — ще седна тук да си почина малко. Толкова прашец насъбрах вече. И двете ми кошнички са пълни.

— И аз ще си почина малко до теб — каза втората пчела. — Ще почакам да се върне сестра ми и после заедно ще отлетим до кошера.

И двете пчели кацнаха на слънчогледовата пита и си почиваха.

„Ще ги попитам — помисли си Бирлибан — има ли вода наблизо.“ В същия миг му дойде на ум, че пчелите може и да не пият вода. Затова пристъпи към слънчогледовата пита и попита:

— Вие, пчелички, имате ли жажда? Пиете ли вода?

— Пием — отговори първата пчела.

— Пием роса, и от кладенчетата пием — добави втората.

Бирлибан се зарадва.

— Покажете ми някое кладенче, пчелички, покажете ми, че умирам от жажда. С капка роса не мога да се напия.

— Щом си жаден — каза първата пчела, — ще трябва да се върнеш доста път назад. Там има кладенче.

Да се върне? За нищо на света! Ами ако пак се загуби или срещне лисицата?

— Не мога да се върна — поклати глава Бирлибан, — не знаете ли друго някое кладенче по-наблизо?

— Не знаем — отговори втората пчела, — но ти почакай, скоро ще се върне сестра ми, може тя да знае.

— Да искаше прашец, щях да ти отсипя — каза първата пчела.

Бирлибан го досмеша от нейните думи. Той ѝ иска вода, а тя му дава прашец. Прашец колкото искаш по пътя.

— Прашец, прашец — смееше се Бирлибан, — прашец мога и от земята да си взема.

— Ама не такъв — поучаваше го пчелата, — нашият прашец е жълт, по цветовете го има, разбираш ли? Ние, пчелите, имаме на задните си крачка четчици и кошнички. С четчиците насипваме жълтия прашец в кошничките и го отнасяме в кошера.

— А защо? — попита Бирлибан.

— От прашеца правим кашичка за малките пчелички — каза пчелата.

— Аха, мед — каза Бирлибан.

— Не, това не е мед — забръмча пчелата. — Мед правим от сладките сокове, които прием от цветовете.

„Гледай ти, гледай ти — помисли си Бирлибан, — кошнички, четчици, прашец, мед, кой ти е знаел, че пчелите имали толкова работа.“ Колко ли пъти трябва да се върне в кошера пчелата, за да донесе толкова мед, колкото има в бурканчето, което майка му крие в шкафа. Пчелата е малка и не може да донесе много на един път. Трябва да лети и пак да лети, да събира и да пренася от зори до мрак непрекъснато. Бирлибан не се чудеше вече защо пчелите искаха да си починат малко.

— Пеперудке, пеперудке — завикаха пчелите.

На питата кацна бяла пеперуда. Пчелите добре я познаваха, всеки миг я срещаха из ливадите.

— Къде си скитала, пеперудке? — бръмна първата пчела.

— Не си ли виждала сестра ми някъде? — забръмча втората пчела. — Ще долети ли скоро? Чакам я — и не само аз я чакам. Това момченце тук иска да я пита има ли кладенче наблизо.

Пеперудата прибра бавно и грижливо крилата си и тихичко промълви:

— Мила пчелице, твоята сестра няма да се върне никога. Някакво момченце я е смачкало с камък.

— Кое момченце? — забръмча пчелата, а на Бирлибан му се стори, че тя плаче.

Беше му жал за пчелата, но и се боеше, че пеперудата може да го издаде. А после? „Пчелите ще ми дадат да разбира“ — уплаши се той.

— Кое момченце ли? — повтори пеперудата. — Не знам, не съм го виждала. Старата зелена муха го е видяла, тя ми разказа това. Ако искаш, почакай я да дойде. Летеше след мене, но нали е стара вече, лети тежко и бавно.

— Аз си тръгвам — каза Бирлибан и лицето му беше станало червено, като че ли боядисано с червена боичка.

— За къде бързаш? Остани — уговаряше го първата пчела. — Почакай с нас зелената муха. Тя е стара и мъдра, може да знае къде има кладенче.

Но Бирлибан беше забравил вече жаждата си. Взе си довиждане и побягна по-далече от тях. Бягаше и се обръщаше да не го преследват. „Не трябваше да убивам тази пчела — мислеше си той. — Ако знаех, че има сестра, нищо нямаше да ѝ направя. Бедната пчела — мислеше си Бирлибан, — връщала се е с пълни кошнички прашец за кашичка на малките пчелички, а и сладък сок за мед е носела. А пък аз я убих с камъка. Бедната пчела!“

БИРЛИБАН НЕ ЗНАЕ КЪДЕ ПО-НАПРЕД ДА ПОГЛЕДНЕ

— Побързай, побързай — обади се някакво гласче пред Бирлибан.

На пътя стоеше Янечек и му махаше с лапка.

— Начакахме ти се.

— Най-последно, най-последно — каза с пресипнал глас топката, — толкова дълго те чакахме, че куклата заспа от чакане.

Куклата лежеше със затворени очи в тревата и спеше здраво.

Когато Бирлибан намери приятелите си, от радост му идеше да смачка Янечек. Няма да върви сам, няма.

— Най-последно — пелтечеше топката и също се радваше, че пак са заедно.

— Ставай, кукличко — каза Бирлибан.

Куклата не мърдаше. Продължаваше да спи.

Янечек дотича до куклата и я погали по главата:

— Ставай, кукличко, трябва да вървим.

Куклата не мърдаше. Продължаваше да спи. Навярно сънуваше някой хубав сън.

— Пристигнахме — завика топката, — пристигнахме в Кукленград!

Щом чу „Кукленград“, куклата скочи, отвори очи, замига и се заоглежда:

— Къде е Кукленград? Къде е?

— Зад онова връхче — каза Янечек. — Аз изтичах до върха и видях.

Топката весело се търкулна напред.

— Скоро след нея — забърза Бирлибан, — може да ни избяга.

— Тук вече няма да се заблудим — мръдна с оцелялото си ушенце Янечек.

Когато се изкачиха на върха, куклата въздъхна от изненада:

— Ах!

Пред тях се простираше Кукленград. Целият беше построен от кубчета, но градът беше голям и за градежа му навярно не беше отишла само една строителница. Някои кубчета напомняха на Бирлибан неговите собствени, други бяха зелени или сини, а някои къщи имаха кулички със знаменца.

— Защо стоите? — завика им топката, която беше избързала доста напред. — Нямам търпение вече. Кога ще се излекувам и ще стана пак такава, каквато бях?

Забързаха към градската порта на Кукленград. Над вратата имаше дървено кубче с нарисуван часовник.

— Колко ли е часът? — попита Янечек и погледна нагоре.

— Хе — засмя се куклата. — Този часовник не върви, Янечек. Той е само така.

— Това е истина — обади се топката и се търкулна през вратата, — защо са им на играчките часовници, които вървят. Само хората имат нужда от часовници, които вървят, тиктакат и всеки миг показват друго време.

— А защо играчките нямат нужда от такива часовници? — поиска да узнае Янечек.

— Защото — топката изписа голяма мъдрост на лицето си — при хората малкото момченце ще стане по-голямо и ще продължи да расте, докато стане татко, а таткото ще стане дядо. За хората времето тече и затова трябва да знаят колко е изтекло. Мерят си времето, за да разберат кога ще станат дядовци и баби. А нашето време си стои, за какво са ни тогава часовници, които вървят. Гумената топка няма да порасне, куклата ще си остане кукла, а плюшеното зайче си е плюшено зайче.

Янечек слушаше тези мъдри излияния с половината на оцелялото си ушенце. Та те бяха вече в Кукленград и от прозорците надничаха безброй играчки — все Янечкови приятели. Някакво магаренце дотолкова се надвеси от прозореца, че падна. Бързо се отърси от праха, препусна в тръс към Янечек и му раздруса лапката:

— И-а, не знам дали си спомняш, и-а, ние лежахме с тебе в една и съща мукавена кутия в магазина.

— Спомням си, спомням си — усмихна се Янечек.

Още на прозореца магаренцето му се беше сторило доста познато.

— И-а — реवेशе радостно магаренцето, — виждам, ухо нямаш, ще се лекуваш ли при нас? И аз се лекувах тук, хареса ми и си останах в Кукленград. Катенка си мисли, че ме е изгубила, пък аз избягах.

— А коя е тази Катенка? — попита Янечек.

— И-а, Катенка е момиченцето, което ми отрязва гривата и ми поряза врата.

— Познавам я Катенка — каза Бирлибан, — срещнах я в Бонбоново.

— И-а, вярно, и-а, на Катенка отдавна й беше там мястото.

— Бъди така добър, приятелю — обърна се към него топката, — заведи ни при доктора. И по пътя можем да разговаряме.

— И-а, с удоволствие — каза магаренцето, обърна се към къщичката от разноцветни кубчета и помаха за довиждане. От прозореца му замахаха мишка, майmunка и коза — играчки като него. — Това са моите приятели — обясни магаренцето на Бирлибан, — избягали са от децата. Децата си мислят, че са ги изгубили. В Кукленград живеят всички изгубени играчки.

„В такъв случай — помисли си Бирлибан — тук живее и гуменото негърче, което ми се изгуби.“

— Да познаваш случайно негърче с големи бели очи? — попита той магаренцето.

— И-а, негърчето ли? Съседи сме.

В този миг на улицата се чу звън, тръбене и гръм на барабани. Военна музика свиреше марш. Всички се спряха, спря се и топката. По улицата маршируваха войничета. Музиката крачеше пред тях. Тръби, барабани, чинели. Раз-два, раз-два. След войниците с рев следваха камиончета. Във всяко камионче седеше войник с ключенце и щом камиончето спреше, той скачаше и бързо навиваше пружината. Камионите караха грах за топовете. Топовете бяха най-отзад, теглеха ги дървени кончета. От къщичките наизскачаха целулоидни кукли и гумени животни, всички тичаха да видят войниците и да чуят военната музика.

На Бирлибан най му хареса генералът. Той яздеше отпред на бял кон и шапката му блестеше от злато.

— Блазе им на войниците — въздъхна Бирлибан със завист. — Колко хубаво и весело крачат. Още сега ставам войник. Ще грабна пушката и — бум! бум! — ще стрелям по неприятелите.

— Да — каза пресипнало топката, — стрелянето е хубава работа, стига да не стрелят по тебе.

— Их! — махна с ръка и замига куклата. Не обичаше да слуша за стреляне, огледа се и видя куклен театър.

В дъното на улицата се виждаше куклен театър със спусната завеса.

— И-а — обясни магаренцето, — това е нашият куклен театър. Можете да дойдете на представлението после. Вчера давах за Бумбърличек.

Бирлибан си спомни приказката за Бумбърличек. Бумбърличек бил едно много лакомо момченце. Колко ли му е голям коремът, след като е ял и пил толкова много! Пил? Бирлибан беше забравил своята жажда. Но сега тя пак се обади. Първо бонбонската жажда, после соленката жажда и накрая бегачката жажда.

— Има ли наблизко вода за пиене? — попита той магаренцето.

— И-а, вода ли? Потърпи малко, тук няма никакво кладенче — отговори то.

— Охо-о-о! — почти изплака Бирлибан. — Аз не мога да търпя повече.

Едно мече чу Бирлибановото охкане. То си седеше пред кукления театър и разглеждаше книжка с картинки.

— Ела тук — махна му с лапа то.

Бирлибан го послуша. Не познаваше мечето, но книжката с картинките познаваше. В нея имаше цветни картинки от приказките. Глупавият Хонза, непослушните козлета, големи вълшебни кучета и горското кладенче, пред което седеше една жабка.

Мечо запрелиства книжката и намери картинката с горското кладенче. Чудо на чудесата! Жабката подскачаше на картинката, гората шумеше, а водата в кладенчето леко се вълнуваше. Картинката оживя.

— Напий се, Бирлибане — посочи мечето кладенчето.

Бирлибан протегна шепа към картинката, загреба вода и я изпи. И пак, и пак. Толкова беше жаден.

— Благодаря ти, мечо — избърса си устата той.

Искаше му се да види дали и другите картинки в книгата се движат и са живи. Дали глупавият Хонза е отворил вече раницата и лапа бухти, дали непослушните козлета са пуснали вълка в къщичката си, а вълшебните кучета... не, вълшебните кучета не искаше да гледа.

Но топката пак се разбърза.

— По-бързо, по-бързо — подкани ги тя, — стига сте се бавили.

— И-а — съгласи се магаренцето, — по-скоро, че да ви дойде редът.

На Бирлибан не му оставаше нищо друго, освен да побърза.

НОВА ЛИ Е НОВАТА ПРИКАЗКА?

Вървяха и стигнаха до една ограда от цветно домино. По блокчетата бяха нарисувани най-различни рисунки, така че всеки, който минаваше оттук, можеше да каже какво е нарисувано.

Куклата Хашенка сочеше картинките и казваше:

— Черешки, тромпет, шапка, барабанче...

Казваше и сочеше, но това скоро ѝ омръзна, пък и оградата беше толкова дълга, че щеше да я заболи устата да приказва, а пръстът — да сочи.

Предпочетоха да гледат зад оградата. Там имаше какво да се види! На купища лежаха ръце и крака от кукли, откъснати от книгите картинки, изпочупени камиончета и каручки, всевъзможни пружинки от часовници, бурмички, дръжки и дъсчици — накратко, все различни неща, които някога са принадлежали към нещо, с което децата са си играли.

Янечек търсеше с очи своето ушенце в купчината. Куклата се взираше да види там ръката си. А Бирлибан надничаше през оградата с тайната надежда, че там непременно се е сгушило колелото на ръчната му количка. Беше изпаднало някъде и той, колкото и да го търси вкъщи, не можа да го намери.

— И-а, и-а — подканяше ги магаренцето. — Виждате ли? Скоро ще бъдем там.

Накрай оградата имаше къща за кукли, а пред нея беше оживено. На тревата седяха кукли, коя без ръка, коя без крак, от трета се сипеха стърготини, о стените се облягаха войничета, изпочупени и изкривени, край тях се гушеха топки, продупчени и раздрани, смачкани палячовци, повредени камиончета, осакатени мечета и знам ли още какво. И всички пострадали играчки се надпреварваха да разказват патилата си, какво им се е случило по пътя за Кукленград и къде, при какви деца са живели. Приказваха си и вдигаха такъв шум, сякаш наблизо имаше цяла тумба дечурлига, и се караха на какво да играят — на гоненица или на криеница.

— И таз хубава — промърмори топката, когато спряха край болните играчки, — ще има да чакаме.

Една мъничка скъсана топка, която също чакаше тук, се търкулна до топката и поздрави:

— Добре дошли при нас, разполагайте се. Ще трябва да почакате малко, в момента вътре е дървеният кон. Представете си, той няма глава. Всички му се чудим как е дошъл дотук.

Топката изгледа по-малката си скъсана сестра, промърмори нещо и се търкулна настрана.

Куклата Хашенка отговори вместо нея:

— Ще почакаме, по-добре да почакаме. — Тя се боеше от лекуването и ѝ се струваше, че е по-добре да го отложи малко.

Бирлибан седна, Янечек доприпка до него и също седна. Само магаренцето обикаляше наоколо и поздравяваше познати и непознати:

— И-а, и-а, дълго не сме се виждали. — И отново: „От къде си, не съм те виждал тъдява“. Или: „Не се ли познаваме отнякъде, виждаш ми се познат“.

Магаренцето беше приказливо, всичко искаше да знае, разпитваше, покланяше се и обясняваше, та чак ушите му се тресяха.

Когато свърши и се върна отново при Бирлибан, магаренцето зарева:

— Чудно ми е просто каква е тази навалица днес. Вчера не бяха и наполовина. Но дано не ни доскучае. Ако ни доскучае, можем да поиграем на нещо или пък да си попеем.

— Да пеем? — каза с пресипнал глас топката. — Аз не мога да пея.

— Мога сам да пея — утешаваше я магаренцето. И започна: „И-ааа, иии-а“.

— Оле-ле! — Янечек си запуши с лапка оцелялото ушенце и извика: — Престани, магаре, престани.

Магаренцето престана да пее и се зачуди:

— Защо не искаш да ти попея? Избрах за вас най-хубавата магарешка песен. Но щом не ви се слушат песни, да си поиграем тогава.

— Хайде да си поиграем — замоли куклата. — А докторът лош ли е?

— Никак не е лош — каза магаренцето. — Хайде да си играем на скачаница.

— На скачаница ли? Как се играе на скачаница? — запита куклата Хашенка. — А докторът има ли очила? Страх ме е от очила.

— Има очила — каза магаренцето, — има очила, за да вижда по-добре. Защо ще те е страх от очила? Значи на скачаница, а? Това е много лесна игра. Само се скача, всеки скача, както си знае, и се смее. Това е много весела игра.

Магаренцето започна да играе на скачаница. Хоп-хоп, подскачаше то и се смееше. Но на другите не им се скачаше. Топката беше ядосана, че трябва да чакат, на Бирлибан играта му се видя глупава, Янечек се тревожеше дали ще му зашият същото ушенце, а куклата се боеше от доктора.

— Това не е никаква игра — престана да скача магаренцето, — вие си седите и не скачате. Когато се играе на скачаница, всички трябва да скачат, за да бъде по-весело.

— По-добре да си разказваме приказки — помоли куклата. — А няма ли да плача, като влезе при доктора?

— И-а — скочи за последен път магаренцето, — откъде да знам аз дали ще плачеш, като влезеш при доктора? И защо ще плачеш? Е, коя приказка знаете?

— Аз знаех много хубава приказка — каза куклата Хашенка, — но сега се боя и всичко забравих.

— Няма защо да се боиш. Ако не се боиш, няма да имаш страх — успокояваше я магаренцето. — Додето преброиш до три, и си оздравяла.

— Не обичам приказки — промърмори топката.

— Чакайте, аз ще ви разкажа една — каза Бирлибан. — Слушайте хубаво. Имало едно време една мишка, която кашляла.

— И-а, и-а — разсмя се магаренцето, — това не е никаква приказка.

— Приказка е — не отстъпваше Бирлибан.

— Не е — ревеше магаренцето.

— Приказка е.

— Не е.

— Виж какво — разсърди се Бирлибан, — щом не е, ти разкажи някоя приказка.

— И-а — замърда уши магаренцето, — може би Янечек иска.

На Янечек не му се разказваше и каза, че по му се иска да чуе магарешка приказка.

— И-а, добре — засмя се магаренцето, — ще ви разкажа за червеното магаренце.

— Червени магарета няма — присмя му се Бирлибан.

Магаренцето не позволи да го прекъсват и започна да разказва:

— Имало едно време едно червено магаренце и то отивало в гората при баба си. Баба му имала рожден ден и магаренцето й носело на гърба си чувал сено за подарък.

— Бабите не ядат сено — прекъсна го Бирлибан.

— Тази баба ядяла сено — каза магаренцето, — защото била магарешка баба.

— Разказвай, разказвай — помоли куклата.

Магаренцето не чака да му повторят:

— Вървяло си червеното магаренце през гората и не щеш ли, от гъсталака изскочил вълкът. „Къде отиваш?“ — попитал вълкът червеното магаренце. — „Отивам при баба — отговорило то, — баба има рожден ден, затова й нося чувал сено“ — „А къде живее баба ти?“ — попитал вълкът. — „Баба живее в къщичката на полянката“ — казало червеното магаренце...

— Но това е Червената шапчица — развика се Бирлибан.

— И-а, не, не, това е приказката за червеното магаренце.

— Червената шапчица е, ако искаш да знаеш — караше се Бирлибан.

— Не се карайте — промърмори топката. — Може би децата си разказват за Червената шапчица, а магаренцата — за червеното магаренце.

— Как така за червеното магаренце, когато е Червената шапчица — викаше Бирлибан.

Викаха, караха се, докато вратата на къщата се отвори и на прага застана самият доктор. И то какъв доктор!

Щом го видя, Бирлибан го позна. Докторът не беше никой друг, а техният порцеланов бухал от скрина. И очила имаше. Нямахте я само порцелановата книга, на която беше кацнал на скрина. Сигурно я е оставил някъде.

Бухалът си намести очилата с крило и каза със сънлив глас:

— Крещите ли, крещите, а защо?

— Ами той — посочи Бирлибан магаренцето — разказва за червеното магаренце, а пък то е Червената шапчица.

— Ти си Бирлибан, нали? — позна го бухалът. — И водиш при мен Янечек, така ли?

— Да — каза тихо Бирлибан.

— Понеже идвате отдалече, първо ще приема вас, за да се върнете навреме у дома.

Янечек изтича при бухала, а след него се спусна топката, която побутваше пред себе си куклата.

— Ние сме заедно — обясни топката на бухала, — приятели сме и също идваме отдалече.

Бухалът не каза нищо. Пусна и тримата вътре и затвори вратата след себе си.

КОНЕЦЪТ, КОЙТО СЕ ИЗНИЗВАШЕ

— Погледнете ме само — перчеше се топката. Тя първа се изтърколи от къщата. Беше като нова, цяла светеше и блестеше от боя, а от раната — ни следа. — Погледнете ме само — тананикаше си с бистър глас тя.

Хремата ѝ беше минала и милата топка не знаеше на коя страна да се обърне по-напред, за да видят играчките каква красавица е станала.

След топката изскочи Янечек, на главата му се мъдреха две уши, сякаш никога не му беше липсвало едното. След Янечек излезе куклата. Разперваше с две ръце поличката си и се усмихваше.

— То било проста работа — обясни тя на чакащите играчки — и хич не боли даже, не бойте се.

— Че ние не се боим — казаха играчките, — ти се боеше.

— Аз да съм се бояла? — поизпъчи се куклата. — Не си спомням такова нещо.

Бирлибан сграбчи Янечек в прегръдките си и заразглежда ушите му.

— Миличкият ми Янечек, аз така си го обичам.

От радост топката все по-бързо и по-бързо се въртеше в кръг около Бирлибан, докато ѝ се зави свят и трябваше да спре. Всичко танцуваше пред очите ѝ: Бирлибан, Янечек, куклата, къщата и играчките. Затвори за миг очи и когато ги отвори пак, всичко беше застинало на мястото си.

— Оле-ле — каза топката, — като гледам, Бирлибане, виждам, че панталоните ти са скъсани.

— Скъсах ги на Кифлената планина — каза Бирлибан и се хвана за скъсаното място отзад, голямо колкото джоб.

— Нищо — тръсна глава куклата, — панталонките са скъсани, но аз ще ги зашия.

Помоли магаренцето за игла и конец, то изтича в къщата, взе от доктор Бухльо игла и конец и — хоп-троп — дотича обратно.

Бирлибан беше по-голям от куклата и за да може тя да го стигне, трябваше да легне по корем. Магаренцето едва не завря глава в ръцете на куклата, толкова беше любопитно.

— И-а, искам да погледам. Никога не съм виждал как се кърпят панталони.

— Дръпни се малко — отстрани магарешката глава куклата — или ще ти зашия ушите за панталоните.

— И-а, недей, и-а — отдръпна се магаренцето.

Ако куклата зашиеше ушите му за Бирлибановите панталони, трябваше все подир тях да ходи, а рече ли Бирлибан да седне, щеше да сяда върху него.

— Шиенето е лесна работа — хвалеше се куклата, като вдяваше конеца. — Често съм гледала как момиченцата шият.

— Вярно, вярно — дотърколи се топката и почна да поучава: — Главното е да вденеш конеца в иглата. После всичко само си се шие.

Куклата вдяна конеца, прихвана с пръсти скъсаното място и започна да шие.

— Гледай да не ме убодеш — помоли Бирлибан.

— Мисля, че знам да шия — каза куклата, — не мърдай.

Магаренцето гледаше как куклата дърпа конеца и я хвалеше:

— И-а, и-а. Жалко, че не нося панталони. Веднага щях да ги скъсам, та и на мен да ми ги зашиеш.

— Готово — каза куклата и дръпна за последен път конеца.

Бирлибан стана, а Янечек се разсмя:

— Как можа, кукло, да ги зашиеш така?

Куклата ококори очи. Какво е това? Уж заши панталоните, пък дупката си зееше като преди.

— Ама че дяволска работа — смееше се топката.

Куклата заши панталоните, но беше забравила да направи възел в другия край на конеца. При последния бод беше изтеглила целия конец.

— Нищо — каза куклата Хашенка, — щом конецът бяга, вие ще ми помогнете. След първия бод магаренцето и Янечек ще хванат края на конеца и здраво ще го притиснат към панталонките.

Нито куклата, нито Бирлибан и Янечек (за топката и магаренцето да не говорим) — никой не знаеше, че при шиене се прави възел. И така, Янечек и магаренцето държаха края на конеца, куклата заши

панталонките. Бирлибан стана, защитото държеше. Куклата беше зашила дупката с големи бодове, та беше грозничко дори, но тя си мислеше, че не е чак толкова лошо.

— Хм — огледа ѝ работата топката, — само дано шевът издържи.

— Ако не издържи — каза куклата, — пак ще зашия Бирлибановите панталони. — И върна иглата и конця на магаренцето.

Бирлибан мръдна и конецът почна да се изнизва. Но куклата предпочиташе да не гледа натам. Пък и всички скоро забравиха за това, понеже в Кукленград се вдигна голяма олелия.

ГОЛЯМАТА ТРЕВОГА

По улицата тичаше гумен палячо и викаше:

— Лисицата, лисицата! Лисицата е пред вратите на Кукленград!
Търси Янечек!

От всички страни се отваряха книжни врати, от прозорците се надвесваха кукли, викаха се една друга и плачеха, цвъртяха мишки, мяукаха котки, малките мечета ръмжаха, а спящите кукли нареждаха: ма-ма, ма-ма.

— Ту-ту-у-т — профуча пожарникарска кола с пожарникари.

— Напръскайте лисицата, залейте я! — викаха на пожарникарите куклите от прозорците.

— Раз-два, раз-два — маршируваха по улицата войничетата и викаха към прозорците: — Не бойте се, ние ще прогоним лисицата! Няма да ѝ дадем Янечек!

— Янечек, Янечек, трябва да се скриеш някъде — подканяше го Бирлибан.

— Но къде мога да се скрия — овеси уши Янечек. — Поне гора да имаше наблизно.

— Гора ли? И-а, и-а — зарева магаренцето, — тичайте след мен.

Спуснаха се и дотичаха до кукления театър. На сцената беше поставена такава хубава гъста гора, че в нея можеха да се скрият още десет зайчета.

— И-а, скачай, скачай — кимна му магаренцето и Янечек — хоп! — скочи на сцената и се сгуши зад едно борче, сгуши се и се спотаи.

— А къде да се скрия аз? — проплака куклата.

— В гората има още място — замърда с уши магаренцето, — ела и ние ще се скрием там. — И ѝ помогна да се покачи на сцената.

— Няма ли мравки тук? — въздъхна куклата.

— Откъде ще се вземат мравки? — изрева магаренцето и също се покачи на сцената.

— А няма ли да ме ожари коприва? — пак проплака куклата.

— Копривите са нарисувани — успокои я магаренцето. — Нарисуваните коприви не жарят.

— Ами ако жарят? — каза куклата. — А няма ли да си издраскам краката в къпините?

— Млъкни най-после! — смъмри я топката. — Скрий се, щом те е страх, и мълчи.

Куклата седна зад един храст, а магаренцето се скри зад една ела. Топката се правеше на герой и не искаше да се скрие.

— Само да дойде лисицата — надуваше се тя, — ще скоча върху нея и ще скачам, ще скачам, докато избяга. Да види, че с мен шега не бива. Аз не съм кой да е. Аз на Петржик Жидковия пет гола вкарах, а Петржик е ужким голям вратар.

Бирлибан търсеше край себе си нещо, с което би могъл да прогони лисицата. Близо до театъра се търкаляше на земята само книжката с картинките. Същата, която Мечо гледаше, когато магаренцето доведе Бирлибан тук. Мечо навярно се е уплашил и е избягал. А книжката е останала тук. Бирлибан я вдигна. „В най-тежкия момент — мислеше си той — ще хвърля книжката по лисицата и може да я подплаша.“

Вън, пред вратите на Кукленград, прозвуча тръба: тру-ту-ту-у, тру-ту-ту-у. Бирлибан се повдигна на пръсти и можеше да вижда пътя, който водеше в Кукленград. На пътя седеше Лиса и гледаше как войничетата се трупат около нея. Тя сладостно притваряше очи.

Войниците напълниха топовете с грахови зърна, отново затръбиха тру-ту-ту-у, тру-ту-ту-у, чу се команда и топовете изгърмяха. Върху лисицата се посипваха грахови зърна и отскачаха от кожата ѝ. Едно зрънце я погъделичка зад ухото.

— Хи-хи-хи — смееше се Лиса и премаза с лапа най-близкия топ.

Топът премаза дървените кончета, кончетата премазаха войниците.

— Хи-хи-хи — смееше се лисицата.

— Прегазете лисицата с камионите! — заповяда генералът.

Войниците навиха камионите с ключетата си и се втурнаха към лисицата. Лиса само се изправи и застана на четирите си крака.

„Бррр“ — заръмжаха камионите, прелетяха като през тунел под лисицата и тя пак остана незасегната.

— Пленете лисицата, пленете я! — заповяда генералът.

Спуснаха се от всички страни войниците да пленят лисицата и да я отведат като пленница в Кукленград. Но Лиса махна с лапа надясно, махна наляво и войниците изпопадаха, като се поваляха един друг. Най-тежко обаче пострадаха войниците, които се бяха хванали за Лисината опашка. Лиса махна с опашката и войниците се разлетяха из въздуха като листа, обрулени от вятъра. Някои паднаха в тревата, други на пътя, а войникът, който се беше хванал за самия връх на Лисината опашка, излетя към небето и оттам — бум! — падна на самия площад в Кукленград. Добре че на площада спеше една гумена костенурка, та войникът падна на меко върху нея и нищо не му стана.

А Лиса цап, цап и прецапа през войниците, стрелна се през градската врата, премачка с муцуна пожарникарската кола и тръгна по Янечковата диря, която надушваше пред себе си. Прозорците на къщите се затваряха, а там, където не можеха да сторят това, понеже кубчетата образуваха само отвори вместо прозорци, примъкваша набързо шкафове или просто ги запушваха с трупчета. Но Лиса нямаше никакво намерение да напада къщите. Вървеше напред и метеше улицата с опашката си. Пред кукления театър забеляза Бирлибан. „Аха — каза си тя, — където е Бирлибан, там е и Янечек.“

— Бирлибанчо, Бирлибанчо — усмихна му се тя, — какво се е случило, та си сам? Янечек ли е избягал?

Щом видя Лиса, топката се търкулна от сцената, а когато Лиса заговори, тя забрави, че искаше да става герой и да скача върху нея. Търкулна се тихичко встрани и се скри зад кулисите. „Току-виж ме захапала за новото палтенце“ — помисли си тя.

— Къш, отивай си, Лисо — викна ѝ Бирлибан и вдигна книжката с картинките. — Къш, отивай си!

— С какво да си отида, Бирлибанчо? — кискаше се лисицата. — С тротинетка ли?

— Къш, махай се, махай се! — викаше Бирлибан. — Ще те перна с книгата!

— Недей, Бирлибанчо, та аз искам само да зърна Янечек. Само да го зърна с половин оченце и си тръгвам. Къде е Янечек?

Янечек, магаренцето и куклата, скрити на сцената, слушаха какво си говорят Бирлибан и Лиса и се тресяха от страх да не ги открие.

— Няма да ти кажа къде е Янечек, Лисо, няма! — развика се Бирлибан. — Бягай си вкъщи, лисичетата плачат.

— Ти за лисичетата не бери грижа — отвърна лисицата, — те са си добре. Пък и на мен ще ми бъде добре.

— Ах, ах — помисли си магаренцето, — на лисицата ще й бъде добре, като ни изяде. — От страх цялото се разтрепери, оплете се в завесата, а тя — бух! — стовари се с ужасен грохот върху сцената.

— Гледай ти, каква хубава гора! — каза лисицата. — В такава гора сигурно има зайци. Я да проверим, Бирлибанчо, я да проверим.

— Да не си посмяла, Лисо! — викна Бирлибан. — Ще повикам кучетата.

— Повикай ги, повикай ги — кискаше се Лиса и вече се канеше да скочи в гората.

В този миг Бирлибан замахна и хвърли книжката с картинките по лисицата, но не можа да я улучи.

— Хи-хи-хи — подсмиваше се Лиса.

Книжката лежеше на земята отворена, с измачкани листа. След миг от нея изпадна раницата на глупавия Хонза, изскочи жабката, потече вода от кладенчето и изведнъж — бау, бау, бау — изскочиха от книгата трите вълшебни кучета и погнаха лисицата. Лиса изскимтя, подскочи и побягна, колкото ѝ крака държат. Кучетата я гониха чак до вратите на Кукленград. После се върнаха и пак си легнаха в книжката. Жабката скочи след тях, глупавият Хонза задяна раницата с бухтите и водата се изля обратно в кладенчето. Бирлибан вдигна книжката и оправи листата ѝ. „Добра книжка — мислеше си той — добра, помогна ми и спаси Янечек.“

Магаренцето цяло се беше замотало в завесата, така, че виждаше само тъмнина и му се струваше, че лисицата го е гълтнала. Хвърляше къчове и ревеше:

— Чакай, Лисо, ти ме глътна, но сега ще те боли коремът.

Янечек и куклата доста се поизпотиха, докато го размотаят. То съвсем се беше объркало и се държеше за завесата с копитца и зъби. Най-после го размотаха. Като разбра, че лисицата я няма, то запя най-веселата магарешка песен:

— И-ааа, иии-ааа.

На всички сега им беше приятно да го слушат и никой не му се скара.

Чу и топката, че всички се радват, дето лисицата е избягала, и се изтърколи от скривалището си.

— Къде беше толкоз време, стрино? — попита я Янечек.

— Защо не скочи върху лисицата — попита куклата.

— Искях да обиколя и да скоча върху нея изотзад — обясняваше топката. — Но докато се върна, лисицата запрашила.

Обясняваше, обясняваше, но никой не ѝ вярваше.

УРА! УРА!

— Ура, ура! — завикаха играчките, когато разбраха, че лисицата е избягала.

Шарените топки се премятаха презглава, гумените кученца лаеха, мечетата ръмжаха, тромпетите свиреха, а куклите се наловиха за ръце и весело затанцуваха в кръг. Танцуваха и се радваха и на краля му беше все едно, че танцува до разбойника, а за принцесата нямаше никакво значение, че танцува с нощния пазач. Оцелелите войничета докараха топа и за да бъде още по-славно, изстреляха от него толкова грах, колкото има в една шушулка.

— Ура, ура! — извика гумената костенурка, разбудена от глъчката и гърмежите.

Янечек танцуваше с магаренцето, куклата с Мечо, а Бирлибан стоеше в средата на този весел кръг и се смееше. Само топката беше сериозна, не подскачаше и не танцуваше, не вземаше участие в това, което правеха останалите играчки. Ядосваше се, че никой не ѝ обръща внимание. Беше се замислила и съчиняваше тържествена реч. Когато речта беше готова, тя скочи на сцената и извика:

— Мили играчки! — Всички се въртяха и се радваха и никой не я чу. Затова повтори по-високо: — Мили играчки!

— Шшшт, шшшт — зашушукаха куклите, — тихо, топката иска да ни каже нещо.

„Точно сега ли намери — мислеха си някои играчки. — Да ни го каже утре, сега само ще ни развали играта.“ Въпреки това утихнаха и спряха, за да чуят какво ще им каже.

— Мили играчки — каза за трети път топката. — Настъпи...

Ами сега! Така хубаво си го беше измислила, а пък забрави какво трябваше да каже.

— Настъпи, настъпи... — пелтечеше тя и не можеше да продължи. — Настъпи...

— Ваканцията — помогна ѝ костенурката.

Всички се разсмяха. Само топката и костенурката не. Топката, защото се ядоса, че костенурката ѝ развали хубавата реч, а костенурката, защото наистина мислеше, че е настъпила ваканцията. А всъщност беше я проспала, защото спеше така още от есента.

— Не, не — спомни си отведнъж топката, — настъпи сламен миг.

Едва изрече това и млъкна като попарена, а играчките отново избухнаха в смях.

— Не, не — поправи се топката, — настъпи славен миг.

Но вече никой не я слушаше, играчките се смееха и отново танцуваха. Пропадна ѝ хубавата реч. Топката скочи ядосано от сцената и каза на Бирлибан:

— Хайде да си ходим. В Кукленград никак не ми харесва. Спомних си, че утре е сряда и че момчетата щяха да играят мач. А без мене какъв мач? Да се връщаме у дома.

На Бирлибан му харесваше в Кукленград. „У дома? — помисли си той. — Защо у дома?“ Изведнъж си спомни, че може би майка му го търси вече и плаче, че се е загубил. Бедната му майчица! Най-добре ще направи да се върне.

— Янечек — повика плюшеното си зайче той, — трябва да се връщаме у дома. Вече си пак с две ушенца.

Щом чу, че се стягат за път, дотича и куклата.

— Почакайте, ще тръгнем всички заедно — каза тя. — Сама ще се изгубя.

Бирлибан се сбогува с магаренцето.

— Ще ви дам един добър съвет — поклони се то на Бирлибан, на Янечек, на куклата и на топката. — Не се връщайте по същия път, по който дойдохте. Той е дълъг, а и лисицата може да ви причака някъде. Върнете се през Котараново. Там живее котаракът Тихостъпко, всичко вижда, всичко знае. Той ще ви покаже най-краткия път за дома.

Бирлибан благодари на магаренцето и то ги изпроводи още малко.

После продължиха сами. Обърнаха се няколко пъти след него, а Бирлибан му махна с кърпичка. Колкото повече се отдалечаваха, толкова по-малко ставаше магаренцето, накрая се виждаха само ушите му, а после и те изчезнаха.

— Така се радвам, че пак си имам две ръце — каза куклата. — А в Кукленград беше толкова хубаво. Можехме да останем там.

— В Кукленград е много хубаво, дума да не става — каза Янечек, — но там няма деца.

— В края на краищата — каза топката — винаги можем да се върнем там, ако децата не ни пазят.

На Бирлибан не му харесваше, че играчките говорят за децата, които не ги пазят и ги чупят. Затова се обади:

— А пък аз искам да знам как ще намерим Котараново.

— Много лесно — каза топката, — по името.

— Не, не — каза куклата, — как така по името? По котенцата ще го познаем.

— Върби ли ще видим най-напред? — попита Янечек.

Като чу за котенца, той си представи върбите, които се окичват напролет с големи рошави цветове. Едни им казват реси, други — котенца.

— Ама не — затръска глава куклата, — аз мисля за мяукащите котенца с опашлетата, дето им се вика: „Пис-пис“.

— Аха — каза Янечек, — ще трябва да следим за котки.

Не се мина много време и срещнаха две котки. Едната беше бяла, а другата — черна.

— Добър ден и много мишки — поздрави ги топката. — Аз съм Топката, а това е Бирлибан — обясни тя. — Този тук е Янечек, а това момиченце е куклата Хашенка. А вие кои сте?

— Аз се казвам Снежанка — каза бялата котка.

— А аз — Въгленка — каза черната котка.

— Имате хубави имена — похвали ги топката. — Не знаете ли случайно къде е Котараково?

— Котараново — поправи я куклата.

— Котараново или Котараково е все едно — каза сърдито топката. — Важното е Снежанка и Въгленка да го знаят.

— Ама как ще го знаят — не отстъпваше куклата, — като си объркала имената.

Навярно дълго още щяха да се карат, но Снежанка измяука:

— Мяу, точно оттук започва Котараново. Всичко, което виждате пред вас е Котараново.

Много нещо не виждаха. Една ливада и сред нея някакъв хамбар.

— Трябваше да има табелка или надпис — мърмореше топката. — Пред всяко село или град има такива табелки или надписи. Човек не може да се оправи иначе.

— Котките не могат да пишат — каза Янечек, — затова не са си написали табелка.

— Не могли да пишат, пък имат четири крака — продължаваше да мърмори топката. — Как нашият Карлик може да пише с краката си, пък те да не могат?

— Хе, хе, то само се казва така, че някой пишел с краката си — каза куклата. — В действителност никой не пише с краката си.

— Ама че измислици — сърдеше се топката, — защо тогава приказват неща, които не са верни?

Бирлибан си спомни, че магаренцето им беше говорило за котарака Тихостъпко. Тихостъпко всичко вижда, всичко знае.

— Как да намерим котарака Тихостъпко? Знаете ли къде живее? — попита Бирлибан котките, бялата и черната, Снежанка и Въгленка.

— Тихостъпко ли? — замяукаха котките. — Вървете направо, той се припича на слънце, няма да го отминете. Но все направо.

Бирлибан, Янечек, Хашенка и топката поблагодариха и тръгнаха в тази посока. Като повървяха направо, топката каза:

— Струва ми се, че дълго време вървим направо. Дали да се отклоним малко?

Никой не искаше да се отклонява, на всички им беше добре да вървят направо, затова вървяха направо, докато срещнаха една котка, която беше и черна, и бяла, но опашката ѝ беше черна и лапите ѝ — черни.

— Не се ли казваш Тихостъпко? — попита я Бирлибан.

— Аз съм Хитрана — измяука котката. — Щом търсите Тихостъпко, вървете все направо. Няма да го отминете. Припича се на слънце.

— Направо, какво значи да вървиш направо — мърмореше недоволно топката. — Ако тръгнем сега наляво, нали пак ще вървим направо.

— Мяу, мяу — смееше се котката Хитрана, — да вървиш направо, значи да вървиш след носа си.

— Лесно е да се каже — мърмореше топката, — но като нямам нос, как ще вървя след носа си.

Но Бирлибан имаше нос, Янечек имаше нос и куклата имаше нос, така че не беше важно, че топката нямаше нос. Пак продължиха направо и видяха един котарак, трицветен и дебел. Изтягаше се на слънце и си напичаше кожуха. Този път топката изпревари играчките и Бирлибан, и първа поздрави трицветния котарак:

— Добър ден, котарако Тихостъпко.

— Мяу — обърна сънени очи към топката той, — аз не се казвам Тихостъпко, аз се казвам Яшек. Тихостъпко лежи пред хамбара и спи.

Повървяха още малко пред носа си. Пред хамбара лежеше някакъв котарак.

— Добър ден, Тихостъпко — дотърколи се до него топката.

— Какво искаш? — Но в този миг Тихостъпко видя Бирлибан, скочи на крака, наежи гръб и — дим да го няма: скри се в една дупка на хамбара.

— Мацек! — викна Бирлибан.

— Я-а — учуди се куклата Хашенка, — вие се познавате?

— Разбира се — каза Бирлибан, — това е нашият Мацек.

— Ах, Бирлибане — въздъхна Янечек, — ако Тихостъпко е Мацек, трудно ще излезе от хамбара. Ще го е страх да не го почнеш с камъни, като излезе навън.

— Защо ще го замерям с камъни — каза Бирлибан, — ще го попитам само за пътя до къщи. — В този миг си помисли: „Виж го ти, Мацек си ходел на екскурзии до Котараново, а мама се чудеше къде скита. Трябва да й кажа, като се върна“.

— Елате — подкани останалите Янечек, — хамбарът може да има врата и ще влезем вътре.

Обиколиха хамбара, но той нямаше ни врата, ни вратичка. Само ниско до земята имаше много дупки, но толкова големи, колкото котка да се провре през тях. Когато се върнаха на мястото, откъдето бяха тръгнали, видяха котката Хитрана с черните лапи и черната опашка.

— Мяу, мяу, изтичах при вас. Вратата ли търсите? Този хамбар няма врата. Това е котешки хамбар.

— Не може хамбар без врата — каза Бирлибан, — защо този няма?

— Мяу, за да не хвърлят момчетата камъни по котките, които са вътре.

— Но аз няма да го замерям с камъни — каза Бирлибан, — аз искам само да попитам Мацек-Тихостъпко кой е най-краткият път за дома.

— Мили Бирлибане — замяука котката Хитрана, — откъде ще знае Тихостъпко, че му мислиш доброто. Досега само си го тормозил.

— Това е вярно — каза Бирлибан, — но аз вече няма да правя така. — Мислеше си, че ще бъде най-добре, ако обясни всичко на Мацек и му обещае, че няма вече да го замеря с камъни. Затова започна да го вика: — Мацек! Мацеек, Мацееек!

Подмамани от вика му, отвсякъде започнаха да прииждат котки и котараци. Дотича Снежанка, бяла като сняг, и Въгленка, черна като въглен, котаракът Яшек с котките Скитана и Вързана, Мушана и Мишана, Белана и Писана, Близана и Лежана, Жана, Маца и Божана и накрая котараците Юра и Мустачко. Мяукаха и дращеа, подскачаха и гледаха Бирлибан, а Бирлибан викаше: „Мацееек!“.

Боже мой, колко много котки! Пръв се уплаши от котките Янечек. Хукна той, след него хукна куклата Хашенка, след Хашенка

топката, а след топката Бирлибан. Тичаха, тичаха, докато се бухнаха в един гъсталак и изпопадаха на земята. Един миг се ослушваха дали котките не ги преследват. Не чуха нищо и си отдъхнаха.

ДОВИЖДАНЕ

Седяха всички в гъсталака, но вѣн не им се излизаше.

— Аз бих се изтърколила оттук — каза топката, — но имам лоши спомени от кучетата. Котките не са по-добри от тях. Ще ме ухапе някоя и пак ще трябва да се връщам в Кукленград. Не, не, предпочитам да си стоя в гъсталака.

— Ами ако някоя котка ми ухапе ушенцето? — изтрѣпна Янечек.

— По-добре не ми напомняй за това, Янечек — закри си очите с ръце куклата. — Най-добре да си останем там, където сме. Тук поне всички сме здрави.

— Не можем да останем тука — каза Бирлибан, — в гъсталака няма нищо за ядене и за пиене, пѣк и дѣжд може да завали и да ни намокри. Но знаете ли какво? Можем да пролазим през храсталака и да излезем от другата страна.

— Вярно, вярно, така да направим — закима с глава Янечек и прѣв заподскача след Бирлибан, който беше най-отпред.

След Янечек се тѣркулна топката, а след топката пристѣпваше куклата. Бирлибан разгрѣщаше с ръце клоните и се образуваше достатѣчно място за всички, сякаш пред тях се отваряше дѣлъг, много дѣлъг тунел. Излязоха на другата страна и се огледаха.

Янечек се запремята през глава от радост, а Бирлибан се засмя:

— Ето ни у дома! У дома!

Наистина. Стояха на моравата пред Бирлибановата градинка, а недалеч от тях се чернееше стряхата на дома, в който Бирлибан живееше с татко и мама. Беше утрин, от комина се виеше бял дим, тѣнѣк като връвчица. По зида се прибираше котаракѣт Маѣчек, без да забележи Бирлибан и играчките, като внимаваше само да не падне на земята.

— Виждате ли го — каза Бирлибан, — Маѣчек си е Маѣчек. Сега ни лук ял, ни лук мирисал, а в Котараново не искаше да ни покаже пѣтя.

Друг път Бирлибан би го измерил с някой камък, но днес се отказа.

„Бръм! Бръм!“ — забръмча край ухото му ранобудна пчела. Бирлибан не посегна към нея. „Бръмкай си и си лети — мислеше си той. — Доста работа те чака, пчелице.“

В този миг откъм къщата се зачу песен. „Това е мама — каза си Бирлибан, — още не знае, че съм се изгубил.“ Изведнъж така му домъчня за нея, че побърза да се раздели с топката и куклата.

— Довиждане — каза топката и се търкулна в росната трева.

— Довиждане — прошепна куклата.

— Ела — каза Бирлибан на Янечек.

Прозорецът на неговата стая беше отворен и можеше да се види застланото му легло. Щом Бирлибан зърна леглото си, очите му почнаха да се затварят. Нямаше нищо чудно, че му се спеше. Бързо покачи Янечек на прозореца и сам скочи в стаята подир плюшеното зайче. Хоп! — подът изтрещя. Навярно и майка му чу в кухнята. Остави купата с тестото и тръгна да види какво става. Но Бирлибан си спеше в леглото. Янечек не се виждаше никакъв. Дали пък Бирлибан не е легнал върху него? Беше вече утрин и небето бе пълно с облачета, на които казваме агънца. Беше осем часа, а Бирлибан още спеше.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.